

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань правової політики

30 червня 2021 року

Веде засідання голова Комітету КОСТІН А.Є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги! Доброго дня, наші шановні запрошені гості засідання комітету! Починаємо засідання Комітету з питань правової політики. Наразі в залі комітету присутні 15 народних депутатів членів комітету, тобто кворум є. Оголошую засідання комітету відкритим.

Вам був запропонований порядок денний, це друге читання законопроекту 5068 щодо Вищої ради правосуддя. Є пропозиція його ухвалити за основу. Прошу підтримати і проголосувати.

Хто – за?

Я перепрошую, у нас немає секретаря засідання. Є тоді пропозиція, поки до нас не долучиться секретар комітету Олег Анатолійович Макаров, як вже за традицією, пропоную виконувати обов'язки секретаря сьогоднішнього засідання комітету, запропонувати Сергію Анатолійовичу Вельможному.

Прошу це підтримати. Хто – за? *(Шум у залі)*

15 – за, проти – 0, утрималися – 0. Рішення прийнято.

Пропоную тоді проголосувати за прийняття порядку денного за основу.

Хто – за? 15. Одноголосно.

З урахуванням об'ємного питання, я думаю, що, якщо немає інших пропозицій, я поставлю проголосувати цей порядок денний в цілому.

Хто – за? 15. Одноголосно. Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду питання порядку денного.

Павло Васильович Павліш. Будь ласка, вам слово щодо доповіді засідання підкомітетів, які відбулися.

ПАВЛІШ П.В. Доброго дня, колеги! Підкомітет з питань правосуддя збирався на засідання щодо розгляду законопроекту 5068 до другого читання декілька разів, було широке обговорення правок до законопроекту, які подано. І на останньому, крайньому засіданні, підкомітету з питань правосуддя в п'ятницю було прийнято рішення щодо рекомендації таблиці до другого читання для комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Таблиця з поправками є у всіх народних депутатів.

До нас доєднався секретар комітету Олег Анатолійович Макаров, тому наразі він буде виконувати свою в тому числі пряму роль, як в тому числі і секретар сьогоднішнього засідання.

(Шум у залі)

Сергій Демченко, з процедури?

ДЕМЧЕНКО С.О. Да, фактично з процедури. Те, що сказав просто Павло Васильович, мені хотілося уточнити одне зауваження.

Декілька разів підкомітет збирався з цього приводу, декілька разів – це 2 рази, наскільки я розумію: один раз, коли в нас не відбулося нормально обговорення, а другий раз, коли все інше обговорення відбулося. Тому що інших запрошень не було, наскільки я пам'ятаю. Тобто фактично в нас було одне засідання підкомітету фактично щодо цього приводу, по суті.

ПАВЛІШ П.В. По суті, було на якому ми розглядали правки...

ДЕМЧЕНКО С.О. Там, де я був на першому, ми не розглянули нормально, а потім було друге, на якому нас не було, оскільки у нас була робота в округах, і ми не змогли бути присутніми в цих... на цих...

ПАВЛІШ П.В. Ми його проводили в онлайн режимі і...

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну, це одне засідання. Все. Дякую. Я зрозумів.

ПАВЛІШ П.В. Да, на останньому засіданні.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, було три засідання підкомітету, на всі три засідання підкомітету ми через систему СЕДО запрошували всіх авторів поправок, тобто хто міг доєднатися, той зміг прийняти участь в роботі підкомітету.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я просто пам'ятаю тільки два: одне, яке не відбулося, одне – під час роботи на округах. Третього засідання я не пам'ятаю просто.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Було третє засідання, в тому числі на яке запрошувалися всі автори поправок.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну, якщо воно в СЕДО є, то, напевно, там є документи, якщо ні – передивимося тоді по стенограмі. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

Да, ну, на підкомітеті стенограма не передбачена.

Є пропозиція наступним чином...

ДЕМЧЕНКО С.О. Ви ж кажете, що через СЕДО повідомляли, тому я по СЕДО передивлюся, не по стенограмі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка.

Є пропозиція наступним чином побудувати нашу роботу. Тобто є таблиця з поправками, які запропоновані підкомітетом щодо їхнього врахування, відхилення або часткового врахування, або редакційного та іншого. Законопроект передбачає... Тобто є автори поправок, які внесли достатню кількість поправок, які передбачають ту чи іншу модель, яка відображається в їхніх поправках щодо остаточної редакції законопроекту 5068.

Є пропозиція у мене така: надати слово авторам поправок для того, щоб вони представили свою концепцію, модель. І після цього, як ми розглядали законопроект 3711, проголосувати, яку саме модель підтримує наразі комітет. І після цього вже перейти до голосування по конкретних поправках до законопроекту, якщо буде в цьому потреба, якщо автори поправок поставлять ці питання на голосування.

Після презентації моделей та перед голосуванням за ці не моделі, а концепції, я запропоную надати слово представникам наших органів судової влади.

Сьогодні у нас присутні: шановна Валентина Іванівна Данішевська – Голова Верховного Суду; Олексій Володимирович Маловацький – виконуючий обов'язки Голови Вищої ради правосуддя; також Расім Шагінович Бабанли – керівник Департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду. І я не знаю, чи є, просто не бачу Блажівську Оксану Євгенівну, члена Вищої ради правосуддя.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поки немає, так. Після цього будемо вже обговорювати конкретні поправки до законопроекту.

Шановні колеги, автори поправок, хто хоче взяти слово для презентації своєї моделі?

ДЕМЧЕНКО С.О. Для того, щоб ми визначились щодо процедури, запропонованої вами, я хотів би все-таки зрозуміти, як проходили підкомітети, чи приймала участь в підкомітеті, де б вирішилися дійсно питання врахування тих чи інших правок, Вища рада правосуддя? Чи була присутня громадськість, в особі кого? І хотілося б зрозуміти, чи враховані думки громадськості з цього приводу? І я думаю, це буде впливати на те, що кому б надати більше слово, менше слово, в якому порядку це здійснювати. Це був би правильний підхід. Тому що, якщо, наприклад, Вища рада правосуддя була присутня і їхні думки були враховані, то, напевно, ми маємо відповідний документ, який підписаний підкомітетом як варіант, узгоджений Вищою радою правосуддя. Якщо громадськість, то також узгоджений громадськістю, якщо ні, то, напевно, тоді необхідно зрозуміти позицію по кожній з цих правок і рухатися відповідним чином.

Просто хотів уточнити, щоб зрозуміти. Оскільки відповідні засідання підкомітету проходили, коли ми працювали в округах, не було можливості прийняти участь.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наразі вже є таблиця поправок. Я зрозумів, є наші представники органів судової влади...

ДЕМЧЕНКО С.О. Хто був присутній з них чи ні, просто зрозуміти, скажіть, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Васильович, будь ласка.

ПАВЛІШ П.В. На одному засіданні підкомітету була присутня Вища рада правосуддя, а на другому засіданні підкомітету були присутні автори правок, які виявили бажання долучитися до підкомітету.

Я хочу зазначити, що в роботі комітету...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Підкомітету.

ПАВЛІВ П.В. ...приймали участь також помічники народних депутатів, тому що ті народні депутати, які подавали правки не змогли прийняти участь у засіданні підкомітету з тих чи інших питань, вони направили своїх помічників, ми їм надали можливість виразити свою думку щодо поданих правок.

І тому на підставі цього підкомітет опрацював правки і запропонував таблицю, а вже комітет буде визначатися, приймати її в такій редакції чи приймати її в іншій редакції. У нас у будь-якому разі рішення приймається саме комітетом, підкомітет є у нас більше як дорадчим органом.

Дякую.

ДЕМЧЕНКО С.О. У мене пропозиція щодо громадськості, хтось присутній у нас, хтось буде приймати участь? Чи у нас без участі громадськості ми обговорюємо цей законопроект?

_____ . А це порушення Регламенту?

ДЕМЧЕНКО С.О. Просто хотів з'ясувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, зараз є люди в залі, комітет проходить відкрито, є онлайн-трансляція засідання комітету. Я думаю, що цього цілком достатньо для того, щоб ми як народні депутати могли вже переходити до розгляду питання порядку денного по суті.

Шановні колеги, хто хоче взяти слово з авторів поправок для того, щоб представити свою концепцію.

Сергій Володимирович Власенко, потім – Олег Анатолійович Макаров.
Будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голову.

Законопроект, який ми зараз розглядаємо, він має дві великі частини. Перша регламентує добір кандидатів до Вищої ради правосуддя. І друга стосується запровадження нового інституту – інституту дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя.

Що стосується процедури обрання. Я вважаю, що ніякий дорадчий орган не може, з кого б він не складався, він не може перебирати на себе повноваження по прийняттю рішень. Він того і називається дорадчий і допоміжний, бо він радить і допомагає, але не приймає рішення обов'язкові для того, кому він радить і кому він допомагає. А відтак, якщо в нас Етична рада, по-перше, вибудовує якісь рейтинговий список – це ще о'кей. Але якщо в нас Етична рада під час визначення кандидатів до складу Вищої ради правосуддя може якихось кандидатів викреслювати з цього списку і не подавати далі на комітети, а відтак і до сесійної зали, то це неправильно, концептуально неправильно. Тому, мені здається, це треба виправляти. Хочете ви створювати Етичну раду – створюйте. Хочете ви, щоб вона була дорадча, хай вона радить. Немає жодних питань. Але вона не може ні за яких умов приймати рішення, я ще раз підкреслюю, обов'язкові для того, кому вона радить.

Далі. Ключова... І ще перед тим скажу. Ви знаєте, ми цим законопроектом вирішуємо знову вчергове якісь точкові питання, які є дуже важливими, але точковими. При цьому ніхто, я це підкреслюю, ніхто не розуміє ані напрямку судової реформ, ані стратегії судової реформи, попри те, що Президент затвердив документ, який він назвав "стратегія". Бо стратегії насправді не в документах, стратегії в головах, і треба мати розуміння взагалі, куди ми рухаємося. Бо якщо ми об'єднуємо в подальшому ВРП і ВККС як кінцевий етап – це одна історія, якщо ми не об'єднуємо – це друга історія. Але знову-таки ніхто цього не розуміє, куди ми йдемо. А відтак розглядаючи питання важливі, але точкові, ми їх знову розглядаємо відірвано

від розуміння результату, якого ми хочемо досягти. А відтак підходи повинні бути різними.

Тобто це було перше питання, так би мовити. Відсутність системного бачення, знову точковий законопроект, знову нерозуміння, куди ми прийдемо, але ми його вирішуємо. Але навіть у цьому точковому законопроекті є питання, про які я почав говорити. Перше, це не може дорадчий орган визначати, приймати рішення, обов'язкові для того, кому він радить. Це перше.

Друге. Венеційська комісія нам уже сто мільйонів разів сказала про те, що критерії доброчесності повинні бути не розмитими, а абсолютно чіткими і зрозумілими, а не так, що кожен сам собі визначає доброчесність. Якась там фундація визначає, що доброчесні – це одні, хтось інший визначає, що доброчесність – це друге і так далі. І на цьому тлі в нас починаються маніпуляції і якісь розмови. Тому треба абсолютно чітко визначити критерії етики та доброчесності, якщо ми хочемо використовувати це в подальшому, бо, на жаль, це занадто розмиті категорії морально-етичного характеру, які використовуються для того, щоб відсіювати неугодних, а не відсіювати тих, хто тобі потрібен.

Абсолютно очевидно, що напевно Етична рада повинна діяти як тимчасовий орган, звичайно, що її робота повинна фінансуватися з державного бюджету, якщо ми про це говоримо, а не з якихось там грошей технічної допомоги. Я взагалі не розумію цей концепт. Я знаю, коли він виник – у 2014 році, коли в нас почали розказувати, що в нас державні завдання фінансуються за допомогою коштів фінансової або технічної допомоги. Це шизофренія, пробачте. Бо це державна функція і, будь ласка, якщо є кошти фінансової допомоги, хай вони зайдуть в державний бюджет, а потім із державного бюджету ми будемо фінансувати все інше. А не так, що ми передбачаємо напряду фінансування від якихось чергових іноземних лобістських структур, бо у нас їх називають активістами чи якимось громадськістю, це лобістські структури, давайте теж називати речі своїми

іменами. І це неправильна, недержавницька позиція. Будь ласка, гроші в бюджет, і далі із бюджету фінансуємо програми, які передбачені, закладені в цьому бюджеті.

Це, що стосується глобально процедури обрання. Хочете ви щоб функція комітету зростала під час цього, ну, о'кей, це не є принциповим, бо все одно в кінцевому випадку і в кінцевому результаті обирають членів ВРП... членів ВРП обирає Верховна Рада.

Що стосується дисциплінарних інспекторів. Ми тут, з одного блоку, виписуємо шалені критерії відбору членів ВРП, а потім частину їх повноважень конституційного орган, хлоп, забираємо і передаємо дисциплінарним інспекторам. І у нас виявляється, ми тут обираємо, обираємо членів ВРП, а половину питань вирішують дисциплінарні інспектори, яких ніхто не обирає. Тому це теж виглядає дещо сумнівно з точки зору Конституції. Тому що дисциплінарний інспектор не повинен бути суб'єктом. Суб'єктом є член Вищої ради правосуддя, от він суб'єкт конституційний, передбачений Конституцією. Якщо дисциплінарний інспектор – це, умовно кажучи, апарат ВРП, технічний апарат ВРП. Ну, уявіть собі, при всій повазі до нашого секретаріату, наш секретаріат почав би вирішувати питання замість народних депутатів України. Ну, так, щоб всі розуміли, про що ми говоримо. Тому це теж повинно бути виправлено в якийсь спосіб, це, на мій погляд, це я так м'яко скажу, трошки сумнівно з точки зору Конституції.

Тому отакі пропозиції. Якщо говорити знову концептуально, якщо не влізати там в десятки там моїх поправок, які я зробив, і поправки, які я готував, вони базуються на висновку Венеційської комісії, який ми маємо. Зокрема, на пункті 43 і 45 Венеційської комісії, це ключові пункти, в яких Венеційська комісія робить прямі рекомендації, як би вони бачили це. Глобально якимось так.

Тому я не підтримую той варіант, який у нас залишився як такий, що нібито обраний підкомітетом, саме виходячи із того, що він в тому числі є сумнівним з конституційної точки зору.

Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Володимирович.

Олег Анатолійович.

МАКАРОВ О.А. Дякую.

Я також хочу, колеги... хочу також нагадати, що у нас фактично є три розділи. Це робота етичної комісії, яка перевіряє кандидатів і здійснює допомогу, власне, в доборі кандидатів у члени Вищої ради правосуддя. І хочу сказати, що перевірка на доброчесність і конкурсний відбір на такі посади була програмою нашою, моєю особистою, яку я неодноразово висловлював щодо депутатства.

Я щиро підтримую цей перший розділ. У мене до першого розділу є подані правки, чотири, на чотирьох я буду наполягати. Зокрема, після оголошення дається 15 днів Верховній Раді для висунення кандидатів, я вважаю, що треба подавати більше часу, бо це, власне, фракції не займаються підбором кандидатів. І коли зненацька буде оголошено, то 15 днів просто на якійсь перемовини, пошук може бути замало. Я би пропонував 25 днів, це 19 правка.

81 правка, мова йде про те, що ми пишемо, що комітет проводить співбесіди для визначення професійної компетентності кандидатів. Я пропоную замінити на попереднє обговорення кандидатів, оскільки сам факт проведення співбесіди суперечить Закону "Про комітети Верховної Ради України". І там комітет не проводить співбесіди, а натомість проводить попереднє обговорення. І, по-друге, обговорення кандидатів є більш такою компромісною формою, ніж співбесіда. Тобто на цій співбесіді ми, мабуть, повинні перевіряти, мабуть, професійні, компетентні, задавати якісь питання, тобто влаштовувати якийсь мініекзамен, я не вважаю, що це нормальна процедура для комітету Верховної Ради і для кандидата на посаду Вищої ради правосуддя. Я думаю, що обговорення звучить нормально, на якому

може бути присутній кандидат і якому можуть задаватися питання, але співбесіди і обговорення – це різні речі по суті. Тому я прошу уважно поставитися до цієї правки 81, і з нею пов'язана 92-а.

Далі правка 246. Там я уже подивився, що було 10 років стажу у сфері так звучить, що кандидат повинен мати досвід... Членами Етичної ради можуть бути особи, які мають бездоганну ділову репутацію, високі професійні моральні якості, суспільний авторитет, відповідають критеріям професійної етики та добросовісності, мають досвід роботи (увага!), в тому числі в інших країнах, не менше ніж – було 10 років, стало 15 років – і здійснення процесуального керівництва підтримання державного обвинувачення в суді чи здійснення судочинства в справах, пов'язаних з корупцією.

Для іноземних мені зрозуміло, а для українських, ви б зараз змінили 10 на 15. У мене взагалі була пропозиція 5. Тобто 15 років мати досвід процесуального керівництва у справах, пов'язаних з корупцією, не так давно вже цей Закон про запобігання корупції у нас існує, і зараз молоді кадри, які довели свою компетентність, і непідкупність, і добросовісність, вони фактично випадають. Це можуть бути судді районних судів чи... не знаю, прокурори, співробітники прокуратури, зокрема молоді судді також. Тобто вони знову-таки випадають зараз з цього списку і знову-таки я переводжу цей досвід на роки, це 15 років досвіду. Значить, судьями стають коли там? В 30 років приблизно, значить, це всі у нас під 50 будуть ці члени Етичної ради. Я думаю, що можна було б знизити цей вік і відповідно знизивши вимоги саме до роботи, досвід має бути 10 років, але менше 5 от в цій галузі, яка зараз вказана.

І останнє. 408 правка. Це мова йде про оскарження рішень Етичної ради до Верховного Суду, щоб знову це у не заходить і не зупиняти ці всі процедури. Точково можна це питання перенести до Верховного Суду.

(Шум у залі)

Там, де в нас є закон про те, що Верховний Суд взагалі стає судом першої інстанції для всього, і там я буду дискутувати дуже серйозно з авторами цього законопроекту, а тут я вважаю, що для саме оскарження рішень Етичної ради я би запропонував передати до Верховного Суду.

Стосовно другого розділу про дисциплінарних інспекторів в мене подано 13 поправок. Вони полягають в тому, щоби виключити кожен з цих статей.

Обґрунтування було, я досить емоційно представляв на засіданні підкомітету. Мені цікаво, де ми цих інспекторів візьмемо, чи будуть вони проходити, я не знаю, через Етичну раду на добросовісність, чи повинні вони проходити той самий відбір як члени Вищої... спецперевірка кандидатів у члени Вищої ради правосуддя, як ми цей корупційний фактор будемо знешкоджувати? Зарплата у них буде, я так розумію, згідно Закону про держслужбу, там десь 20 тисяч і вони будуть їздити і перевіряти суддів, потім будуть представляти як прокурори, мабуть, а члени Вищої ради правосуддя, вибачте, з непоганими зарплатами, які їм виділили саме для того, щоб вони цю роботу виконували, будуть, не знаю тоді, ким... якимось вищим судом, який буде розглядати спір між суддею і так званим інспектором, який буде виконувати, мабуть, або прокурорську функцію або функцію адвоката того ж судді, якщо він вважатиме з якихось причин, а треба ж перевірити ще, з яких причин, якщо він вважатиме, що там не було складу проступку.

Наразі ідея в тому, що зараз цей законопроект позицію про дисциплінарних інспекторів, думаю, що автори, коли вносили, не до кінця продумали, чи не зашкодить це основному законопроекту про конкурсний відбір, і вважаю, що це абсолютно передчасно, абсолютно так це не робиться. Тому треба подавати окремий законопроект, будемо його обговорювати, коли він вводиться, як ці інспектори набираються, які до них вимоги. А наразі вважаю, що з цього законопроекту треба повністю виключити всі згадки про дисциплінарних інспекторів. Я можу довго говорити, які

проблеми там будуть. Як сказав один дуже відомий суддя, що ви з Марсу будете їх набирати чи ні, ви не можете набрати в інші конституційні органи, збираєте цілі ради для того, щоб перевірити на добросовісність. А тут у нас було скільки, 63 там виходить, їх інспектори, якісь марсіани, добросовісні всі, професійні всі і зарплати 20 тисяч гривень. Вважаю, що треба виключати.

І третій розділ, я, якщо звернули увагу, навіть не подавав поправки свої до третього розділу, точніше, до "Перехідних положень". Наразі на мої питання досі ніхто не ждав відповідь, власне, як ця конструкція буде жити. Я хотів би, щоб, можливо, було б доцільно запросити представників НАБУ і НАЗК на наше засідання і задати питання, чи є якісь у нас процеси, чи там розслідування, чи якісь справи проти членів Вищої ради правосуддя? І якщо нема, то чому... А що буде, якщо Етична рада вирішить, що у нас недобросовісний член Вищої ради правосуддя, а НАЗК і НАБУ скажуть, що до них ніяких питань нема, ми 10 раз перевірили, ходимо за ними з мікроскопом, там нічого знайти не можемо, а чогось рада... а чого ж Етична рада виявить, що він недобросовісний. Так недобросовісний, так де ж справи тоді? У нас же ж... ми ж архітектуру антикорупційну створювали скільки років там і технічну цю ж саму допомогу отримували, і радіємо, що у нас всі там так добре працюють, а тепер створюємо з 6 осіб допоміжний орган, який буде нам радити, хто добросовісний, хто недобросовісний.

Під час відбору – так, це може працювати. Є сумніви, є сумніви. Ну, є сумніви – не будемо обирати. А коли людина вже працює в конституційному органі, є сумніви, так є сумніви – давайте справу порушуйте і розслідуйте тоді. Тому з точки зору доцільності і з точки зору конституційності, вже 10 разів всі казали на всіх підкомітетах, що ми будемо робити, коли буде рішення про відсторонення. Ну, тобто я ще раз кажу, якщо там є хтось, до кого є питання, я перший буду ініціювати, щоб його перевірили і звідти звільнили у спосіб, передбачений законом, тобто я нікого захищати, звичайно же, не хочу, навіть бути ініціатором. Але той спосіб, який зараз запропонований в законі, він досить сумнівний. Тобто якщо рада визначила

цю особу недоброчесною, а потім відповідний з'їзд його не відкликав, а людина, чи буде вона отримувати зарплату на той час, поки з'їзд не зібрався або з'їзд відмовив? Чи буде він отримувати зарплату, чи будуть його пускати в будову? Він візьме Конституції і піде на засідання Вищої ради правосуддя і скаже, чого ви мене не пускаєте, покажіть мені, де тут написано, що я не можу ходити.

І я казав, ви маєте справу з дуже досвідченими юристами, тому з цими юристами треба працювати з Конституцією і з законами, які сумніви не викликають. І тут ми просто можемо зараз потрапити в ситуацію, коли у такий спосіб можемо відсторонити, можливо, хтось заслуговує на це, відсторонимо. А маємо 17 зараз і по закону зупиняються всі інші конкурси. Зараз скільки – трьох відсторонимо, і в нас вже ВККС не буде, за яку ми вчора проголосували.

Тобто всі, хто оці конструкції будує стратегічні, то я хотів би, щоб ця людина присутня тут була, цей конструктор. Це ж очевидно, що він тут десь сидить, чи, можливо, хтось...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми запрошували Офіс Президента.

МАКАРОВ О.А. Я подумав, що, можливо, хтось присутніх, хто входить в колектив конструкторів, то, може, від того колективу хтось виступить. То оцим конструкторам архітектури я хотів би задати питання, як вони це бачать в майбутньому. Бо якщо вони це бачать, якщо вони це ніяк не бачать, то дуже небезпечно, не думаючи, поспіхом це приймати, знову-таки, підтримуючи боротьбу з корупцією в усіх проявах, яка може бути в цих органах. Я зараз висловлюю сумнів, що мета буде досягнута в той спосіб, який вказано в "Перехідних положеннях".

Підсумовую. В першій частині пропоную чотири правки, на яких буду наполягати ставити на голосування, деякі прийняти. Дякую підкомітету за

цю плідну співпрацю. Інспекторів, вважаю, що треба виключати з цього законопроекту. Будь ласка, хай конструктори подають окремий законопроект, будемо його обговорювати, удосконалювати. І відповідь на поставлені мною питання хочу отримати до моменту, поки я і моя фракція будемо визначатися стосовно підтримки, непідтримки закону. І зважаючи на те, що перший розділ – це фактично наша ідея.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олег Анатолійович.

Сергій Володимирович, потім Сергій Олексійович.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голову.

Я ж про слона не сказав. От про все сказав, а про слона не сказав.

Слон – це чергові міжнародні організації, які у нас виявляються замість нас, українців, формують органи, які відповідають за судову систему. Тобто, звичайно, що ми вважаємо, що не можна здавати український суверенітет, ми вважаємо, що суверенітет – це можливість української держави самостійно вирішувати питання зовнішньої і внутрішньої політики, в тому числі політики, пов'язаної із формуванням суддівського корпусу.

Ми категорично не сприймаємо політичні кричалки про те, що без іноземців нічого не буде. Іноземці обирали керівника САП, до якого була величезна кількість питань, іноземці обирали керівника НАБУ, до якого була величезна кількість питань і є величезна кількість питань, і в нас нема прориву в боротьбі з корупцією. Іноземці у нас в складі наглядових рад НАК "Нафтогазу", "Укрзалізниці", "Укрпошти", всіх найбільших підприємств. І ці найбільші підприємства, на жаль, не зробили, не здійснили жодного економічного чуда і прориву. У нас повний колапс у системі тарифів, у нас "Укрзалізниця" взагалі не піддається нормальній критиці, "Укрпошта" згортає всю мережу замість того, щоб виконувати соціальні функції і пригадати, що все-таки згідно із статтею 1 української Конституції Україна

не лише суверенна держава, яка сама вирішує всі питання зовнішньої і внутрішньої політики, а ще й соціальна держава.

Тому ми категорично проти цього. Ми вважаємо, що це повна ганьба для українського народу. Те, що Верховна Рада проголосувала в такій самій конструкції процедуру формування комісії по обранню членів ВККС, ми вважаємо, що це ви як більшість Верховної Ради розписалися в тому, що ви меншоварті, що ви – люди другого сорту, і що в Україні ми не можемо знайти шість чесних порядних українців, які допоможуть комітету Верховної Ради обрати членів Вищої ради правосуддя. І лише люди, які призначені іноземцями, можуть нам допомогти це зробити.

Я ще раз підкреслюю, я вважаю, що за це свого часу хтось буде відповідати, тому що це задача національних інтересів. Повністю задача національних інтересів, передача величезної частини державного суверенітету на вирішення тим, хто не є українськими громадянами або призначаються ті... суб'єктом призначення є ті, хто не асоціюється з Україною.

Тому, на жаль, це теж принципова засаднича річ, яку я пропоную прибрати із цього законопроекту. Я розумію, що загальний настрій більшості і монобільшості у Верховній Раді продовжувати здавати національний суверенітет, продовжувати порушувати українську Конституцію, хоча насправді на всіх їх пафосних "відосиках" і пафосних міроприємствах всі говорять інше, але, на жаль, відбувається те, що відбувається.

Тому пропозиція поприбирати всі іноземні організації, які до українського суверенітету не мають ніякого відношення. Ще раз підкреслюю, я переконаний, що ми могли б знайти шість чесних і порядних людей, які б порадили комітету Верховної Ради, перевірили би кандидатів на добросовісність і так далі. Тому це теж принципова річ, про яку я не міг не сказати.

Дякую пане голово, що надали слово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович Демченко, а потім Денис Маслов. І до нас доєдналися автори поправок, які мають власні концепції – Ярослав Юрчишин, Анастасія Радіна. І я пропоную, після Сергія Демченка і Дениса Маслова надати їм слово.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую пане голову.

Колеги, шановні гості! Я сподіваюся, що в мене вийде коротко, як завжди. По-перше, я хотів звернути увагу на загальні питання концептуальні.

Друзі, ми з вами зараз намагаємося будувати дуже великі конструкції, які ніхто з присутніх тут, я впевнений, не розуміє, як буде це працювати на землі, як вони будуть в житті втілюватися, крок за кроком, ніхто не скаже цю відповідь.

Я б все-таки зайнявся б саме цими питаннями. Я б розмалював покроково, що має як відбутися, на якому етапі хто призначається, скільки часу на це втратиться, після призначення, яке не відбудеться з якихось причин, що має відбутися, також скільки часу знадобиться. Якщо призначиться та чи інша особа, що будемо робити з іншими особами.

Я думаю, мені не дадуть тут іншого сказати, присутні є представники керівництва підкомітету відповідного профільного, то було безліч зауважень з боку Вищої ради правосуддя на першому засіданні, на одному з двох, які були, безліч зауважень, що норми є неживими, їх неможливо реалізувати навіть. Вони мають безліч трактувань можливих, а деякі взагалі не можуть трактуватися, їх незрозуміло буде як виконувати.

Просто зверніть на це увагу, якщо ми з вами будемо, ще раз кажу, думати лише великими конструкціями як вибудувати, а як воно на землі буде працювати, незрозуміло, то ми отримуємо безліч проблем, які будемо в такому режимі ручному вирішувати потім. Ну, приклад, я не знаю, для мене найостанніший приклад такий, що в голові завжди сидить, це приклад з верховними судами: Верховний Суд України, з ліквідацією Верховного Суду України, з ліквідацією вищих спеціалізованих судів. Ну, ви ж знаєте, скільки

проблем відбулося внаслідок того, що був великий концепт, а конкретика була відсутня, тим паче конкретика відповідно до закону. Тут і присутні представники Верховного Суду, ну, можуть підтвердити, що в ручному режимі ці проблеми вирішували, скільки часу на це знадобилося.

Тому я думаю, що наслідком такого підходу в нас може стати відсутність будь-яких органів суддівського урядування внаслідок цього, зупинення взагалі добору суддів взагалі під вирішення питань щодо суддів, оскільки відповідних органів не буде. Ну, і так далі, так далі, які наслідки, я думаю, можете собі лише нафантазувати. Тому я ще раз закликаю саме звернути увагу на конкретику, як це буде працювати на землі.

Другий момент. Я повністю погоджуюся з необхідністю визначення чітких критеріїв етики, доброчесності, професійної гідності і так далі, і так далі, які безліч також присутні тут, в даному законопроекті.

Слідуючий момент, на який я хотів звернути увагу, що я повністю підтримую неможливість взагалі, я не кажу, що це має бути взагалі якийсь окремий законопроект, я думаю, що взагалі неможливість, на мою думку, запровадження посад відповідних дисциплінарних інспекторів. Я тут розділяю думку Головного наукового управління, я розділяю думку Конституційного суду, що норми Конституції не передбачають можливості делегування членами ВРП своїх функцій та повноважень іншим органами і посадовим особам.

Тому я своїми правками пропонував відповідні норми виключити. Це, напевно, такий, якщо казати про концепт, концепт. Все інше – це ті правки, які врегульовують ті чи інші пропозиції і ті чи інші питання.

І останнє, колеги, на що я хотів звернути увагу, що ми знову ж з вами входимо в ситуацію, коли будемо виглядати як тими, що обманули наших міжнародних друзів. І обманули в даному випадку найгірше що не тільки міжнародних друзів, а взагалі суспільство. Намагаючись побудувати, що нібито ми популюємо, в даному випадку ми саме популюємо якусь ідею ідеалістичну, але яка не реалізується в кінцевому випадку, я думаю, що це

найганебніше, що може бути внаслідок прийняття відповідних законопроектів, які ми з вами усі вважаємо реформою судовою, яка на часі, яка найбільша реформа за нашої з вами каденції.

Тому я ще раз кажу, зверніть, будь ласка, на це увагу. І коли я задавав питання про обговорення на підкомітеті, я ж не просто прискіпливо до якогось колеги, як що проходило, і це окреме питання. Але я хотів звернути увагу, що підкомітет, на мою думку, не розглядав в повному складі за участю всіх зацікавлених сторін в нормальному режимі, і саме підходячи з метою реалізувати даний законопроект, ці питання. А я пропоную саме з цією метою підійти при розгляді даного законопроекту.

Щодо інших правок. По ходу будуть питання, і, на жаль, насамперед буде багато питань щодо правок, які враховані. Тому що це правки, хоча я їх не автор, але є до них зауваження. Може бути підхід трохи інший (я завершую), якщо комітет проголосує, це право комітету, більшості проголосувати і вкинути це в зал, а в залі ми будемо ці всі правки слухати, ставити на підтвердження, на обговорення.

Будь ласка, колеги, якщо це є, дійсно на думку більшості, парламентаризм, на мою думку це не так. На мою думку, взагалі є питання тоді, задля чого існує комітет правової політики і задля чого ми тут обговорюємо, нібито обговорюємо законопроекти. Задля того, щоб просто звести таблицю і передати її в зал? Тоді ми справляємося зі своїм завданням. Якщо для того, щоб обговорити і надати відповідні думки, пропозиції і почути один одного, то на мою думку, це поки що не відбувається.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Олексійович.

Пане Денисе, у вас так немає тут концепції...

МАСЛОВ Д.В. Я це саме і хотів уточнити. Спочатку зараз ті, хто концепцію свою мають, доповідають, а потім ми підемо по правках, по запитаннях і так далі. Добре тоді, хто концепцію...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому що ми як комітет десь визначилися з тим, за яким шляхом йти.

Пані Анастасія чи пан Ярослав – хто? Ярослав був першим, будь ласка.

ЮРЧИШИН Я.Р. Перш за все, колеги, хотів би подякувати за плідну співпрацю. Бо насправді, як і по законопроекті, який недавно був прийнятий 3711-д про реформу Вищої кваліфікаційної комісії суддів, так і зараз по реорганізації реформи Вищої ради правосуддя, дуже приємно, що і на рівні підкомітету і комітету є хороший діалог, і є насправді хай і важкий, але процес знаходження оптимальних рішень.

Я переконаний, що, в принципі, якщо буде підтримана та концепція, яка запропонована підкомітетом, у нас є шанс справді отримати адекватну реформу. Власне, більшість моїх правок, які були подані, вони враховані або враховані частково, власне, підкомітетом. Це не перший такий досвід співпраці. Так само би попередньо хотів подякувати за, власне, врахування важливих правок до Закону про конституційну процедуру. Переконаний, що спільно ми ці ініціативи робимо кращими.

Я би хотів наголосити лише на ряді важливих правок, які я подавав, і просив би комітет підтримати рішення підкомітету по них.

266-а – це можливість бути кандидатами до складу Етичної ради осіб з числа суддів, суддів у відставці, суддів КСУ у відставці та суддів Європейського суду з прав людини.

278-а – участь міжнародних незалежних експертів, які нам пропонують всі наші міжнародні партнери в Етичній раді.

285-а – кандидатами можуть бути лише ті судді, які пройшли кваліфікаційне оцінювання. Це логічно, якщо в нас судді його проходять, то відповідно на такі посади необхідні, власне, люди, які вже його пройшли.

Процедура призначення першого складу в разі, якщо цього не робить Голова Вищої ради правосуддя, правка 327. Тобто призначається трое перших, поданих як суддями, так і, власне, незалежні експерти.

398-а – вирішальний голос незалежних експертів за умови, коли не вдається дійти рішення.

411-а – повноваження Етичної ради, самостійне затвердження положення та регламенту. Дублюється фактично як ми приймали рішення по ВККС, це цілком оптимальний концепт.

701-а – одноразове оцінювання чинного складу ВРП протягом 6 місяців.

728-а – усі справи щодо оскарження рішення Етичної ради оскаржуються в Верховному Суді, зважаючи на важливість цих рішень. І насправді справ буде небагато, Верховний Суд в даному випадку не навантажується. Але зважаючи на те, що це в нас єдиний повністю переформований, переоцінений суд створений, окрім Вищого антикорупційного суду, то відповідно це цілком логічно.

Звісно, незважаючи на те, що є пряма рекомендація Венеційської комісії про тимчасовість моделі Етичної ради, і підкомітет пропонує прописати її роботу, власне, у "Перехідних положеннях", на мою думку, логічніше було би залишити це в тілі закону. Але насправді це розгляд комітету, і формат, який запропонований підкомітетом, теж має право на життя і на дискусію, на мою думку.

Загалом рішення насправді перезріло. Дуже приємно, що ми зараз вже на фінальному етапі дискусії. Дуже сподіваюся, що спільно вдасться знайти оптимальне рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пан Ярослав.

Пані Анастасія Радіна, будь ласка.

РАДІНА А.О. Доброго дня, колеги! Я спробую максимально коротко, поважаючи ваш час. Також хочу подякувати за роботу підкомітету. Сподіваюсь, комітет підтримує рекомендації підкомітету. Зі свого боку хочу звернути увагу тільки на декілька питань.

Перше питання технічне насправді. Мені здається, не було би проблеми це врахувати. По тексту законопроекту зараз Етична рада подає суб'єкту призначення висновки. В мене є поправки, їх ціла низка: 99-а, 150-а, 194-а, 219-а, 434-а, 442-а, яка висновки змінює на рішення, ще раз повторюся, мені здається, так технічно просто більш правильно, бо що таке рішення Етичної комісії, зрозуміло, законом передбачено, а що таке висновки", звідки вони беруться, хто їх готує і в якому порядку вони, в принципі, з'являються на світ, не зрозуміло.

Далі, колеги. Буквально ще дві групи поправок, зокрема, 713-а, 725-а і 730-а – це, власне, про те, що відбувається, якщо Етична рада визнає того чи іншого члена ВРП таким, що не відповідає стандартам доброчесності. Моя пропозиція була така: передбачити, що Етична рада подає не рекомендації, а вмотивоване подання, наголошуючи якраз на слові "вмотивоване".

І 730 поправка пропонує, власне, порядок, в якому з'їзди відповідно мають ухвалювати рішення за результатами розгляду цього мотивованого подання Етичної ради. Мене дуже бентежить ситуація, коли мотивоване подання Етичної ради є, коли відсторонення особи від посади є, а в силу різних причин не може зібратися орган, який, власне, затвердив призначення на посади, ухвалити рішення за результатами розгляду рішення Етичної ради. Відповідно я пропонувала б встановити дедлайн, протягом якого рішення має бути ухвалене якесь: або погодитися з рішеннями Етичної ради, або відповідно не погодитися. А в іншому випадку тоді член ВРП має вважатися звільненим для того, щоб дати можливість, власне, призначити іншу особу на

посаду, щоб не фіксувати на віки-вічні ситуацію, коли людина відсторонена, але отримує зарплату, не бере участь в ухваленні рішень, і фактично створюється можливість для різного роду блокувань, колапсів і так далі в роботі органу на невизначений час.

Дякую дуже, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пані Анастасіє.

Я тоді, з вашого дозволу, також...

_____. Питання можна до пані Анастасії?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Питання до пані Анастасії. Будь ласка.

_____. Все майже зрозуміло. Мені хотілося лише зрозуміти, оця формулировка "особа чи член ВРП вважається звільненим", на якій підставі? І скажіть, будь ласка, яким чином ви це бачите в розрізі конституційних підстав звільнення членів ВРП? Як воно буде вписуватися в перелік... *(Не чути)*

РАДІНА А.О. Норма закону. Написано, наскільки я пам'ятаю, норма Конституції така, що закон може передбачати додаткові вимоги до членів ... *(Не чути)* Відповідно ми можемо...

ВЛАСЕНКО С.В. Давайте их расстреляем сразу. Зачем увольняют, вот это пачкаться. Расстрелять и все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергію Володимировичу, у нас є традиція, що ми по одному.

Будь ласка.

РАДІНА А.О. Дякую дуже.

Відповідно ми можемо в законі передбачити такий механізм. І ще раз, мені здається, в цьому немає нічого поганого. Більше того, мені здається, що це в інтересах забезпечення працездатності ВРП – важливого органу в судовій системі. Ще раз підкреслюю, інакше в нас можуть виникати ситуації, коли орган призначення не розглядає рішення Етичної комісії, людина відсторонена на невизначений час і, власне, незрозуміло, чи не станеться ситуації (з великою долею вірогідності станеться), коли ВРП в силу тих чи інших причин, також внутрішніх, не зможе просто ухвалювати рішення. Це також ненормально. Треба передбачити вихід із цієї ситуації на випадок, якщо орган призначення неспроможний ухвалити рішення або не хоче ухвалити рішення, або уникає відповідальності.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, будь ласка.

_____. Скажіть, будь ласка, чи закладаєте ви у свою концепцію, що деякий час не будуть працювати ані органи... ані Вища рада правосуддя, ані Вища кваліфікаційна комісія суддів? І який це саме час? Чи закладаєте ви такий варіант, що він відбудеться внаслідок прийняття ваших пропозицій?

РАДІНА А.О. Я перепрошую, можливо, я не зрозуміла питання. Поки мені незрозумілий зв'язок просто цього з моїми поправками.

_____. Чи враховуєте ви можливість... Дивіться, правки, які ви пропонуєте, вони передбачають можливість зупинення роботи Вищої ради правосуддя. От приймається, як ви кажете. Але хтось буде вважатись звільненим, хтось сам у відставку піде і так далі. І зупиниться робота Вищої ради правосуддя. Врахували ви ці наслідки? І якщо врахували, який час ви

бачите, що будуть не працювати Вища рада правосуддя та Вища кваліфікаційна комісія суддів одночасно?

Дякую.

РАДІНА А.О. Дякую дуже за це питання.

Моя поправка навпаки спрямована на те, щоби мінімізувати проміжок часу, протягом якого Вища рада правосуддя може зазнавати ризики своєї роботи в силу того, що за рішенням етичної комісії член Вищої ради правосуддя відсторонений, не бере участі в засіданнях ВРП, але при цьому в певному такому "лімбо" – і не звільнений, і не підтверджені його повноваження органом призначення.

_____. Ви ж казали, що він вважається звільненим.

РАДІНА А.О. Моя пропозиція: якщо в такій ситуації відсторонення протягом певного часу не збирається орган призначення і не ухвалює рішення про залишення його на посаді, то тоді особа вважається звільненою. І це відкриває можливість обрати нового члена ВПР.

А якщо ми цього не робимо, то ситуація блоку роботи органу, про яку ви говорите, вона може бути законсервована на невизначений час.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Денис Маслов, будь ласка.

МАСЛОВ Д.В. Дякую.

У мене запитання до пана Юрчишина. Скажіть, будь ласка, ну, і зрештою до, пане головуючий, до вас так само. Тому що ваша 284 правка врахована, а зрештою вона про те ж саме, що і 285-а, про яку згадував пан Юрчишин. І вона стосується того, що кандидатами на посаду члена Етичної

ради можуть бути судді або судді у відставці, які успішно пройшли кваліфікаційне оцінювання.

Хочу нагадати, що не всі судді в Україні пройшли кваліфікаційне оцінювання. Тим більше, не всі судді пройшли кваліфікаційне оцінювання, хто є у відставці, навіть через те, що саме елементарне, у нас не було такої процедури просто-напросто, коли раніше судді йшли у відставку – це перше.

Друге. Половина суддів на сьогоднішній день не пройшла кваліфікаційне оцінювання через те, що елементарно спочатку Вища кваліфікаційна комісія не спромоглась його провести. Ну, а потім ми просто припинили повноваження членів і, так би мовити, обнулили Вищу кваліфікаційну комісію суддів України.

От скажіть, будь ласка, на вашу думку, обидва автори, чи не вбачаєте ви порушення Конституції України? Чи не вбачаєте ви дискримінації в цих нормах, коли фактично половині суддів ви не надаєте можливості бути обраними у склад цієї Етичної ради? Особливо мені цікаво це з огляду на рішення Конституційного Суду, яким було визнано неконституційні норми, якими обмежувалась виплата судової винагороди, якраз користуючись цим принципом, що отримувати можуть ті, хто пройшли виключно кваліфікаційне оцінювання? Ну, Конституційний Суд вже з цього приводу висловився. Тому ось таке питання.

Дякую.

ЮРЧИШИН Я.Р. Я скажу свою думку з цього приводу. Насправді наше ключове завдання – мати гарантію того, що в етичну комісію потраплять люди, до доброчесності яких у нас немає запитань. Зрештою саме кваліфікаційне оцінювання було введено якраз зокрема і з цією метою.

Звісно, тут є певна перевага тих людей, які ставали судьями на пізніших етапах. Оскільки оцінювання як таке в принципі було впроваджено на пізніших етапах розвитку нашої судової системи. Обираючи між, власне, гарантією доброчесності, зважаючи, яка відповідальність покладається на

цих людей, чи ризиком, що ми можемо щось не знати, звісно, я б обирав перше. Але знову ж таки це на рішення комітету, розумію ваше застереження.

МАСЛОВ Д.В. Тут точно, тут просто між Конституцією потрібно обирати і, ну, недискримінацію і вже всім іншим.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я додам від себе питання, яке стосується, і оскільки питання було також до мене, питання, яке стосується якраз нерівності виплати суддівської винагороди, це не стільки рішення Конституційного Суду, скільки Закон 193, яким ми вирівняли суддівську винагороду для тих суддів, які пройшли кваліфікаційне оцінювання, і тих, хто не змогли пройти кваліфікаційне оцінювання.

_____. Там мова про гарантії незалежності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Це гарантії незалежності, тому що ця винагорода є гарантією незалежності...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я розумію, просто пан Денис навів цей приклад як аргумент. Я думаю, що цей аргумент дещо стосується іншого.

Те, що сказав пан Ярослав, я поділяю цю позицію, оскільки мова йде все ж таки про продовження, підвищення довіри до судової влади, то не може вважатися дискримінацією те, що хтось із суддів не зможе бути членом Етичної ради, яку обирає Рада суддів України. Це моя така тверда позиція, і я буду на ній наполягати.

Що стосується іншої нашої позиції, яку, ви пам'ятаєте, комітет проголосував у законопроекті 3711, яка стосувалася права доступу всіх, в тому числі колишніх членів ВККС, ВРП, Вищої ради юстиції до участі в конкурсі, то там ми це питання вирішили, там дійсно, там це питання конкурсу.

Що стосується обрання Радою суддів. Я думаю, що з тих суддів, які пройшли кваліфікаційне оцінювання, це тисячі суддів, і в тому числі ті, хто після цього пішли у відставку, мабуть, є достатньо достойних представників, які можуть бути обрані, запропоновані Радою суддів України до складу Етичної ради.

МАСЛОВ Д.В. Можна я висловлю тоді свою позицію з цього приводу?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

МАСЛОВ Д.В. Ну, я вважаю, що це, звичайно, є дискримінацією однозначно, тому що всі мають мати однаковий доступ, і те, що люди не змогли пройти кваліфікаційне оцінювання не через своє небажання, тому що ті, хто не складала, не проходили кваліфікаційне оцінювання, не здавали, до них згідно закону були застосовані ті чи інші заходи, і ніде там не було в умовах непроходження кваліфікаційного оцінювання, що вони не зможуть потім приймати участь, не можуть балотуватися на члени Етичної ради. Це по-перше.

По-друге, коли держава не змогла забезпечити вже саме кваліфікаційне оцінювання, поставивши таку вимогу, і при цьому ми зараз обмежуємо їх можливість бути присутніми, а це представники судової гілки влади. Це не представники виключно кваліфікаційно оцінених суддів. От якщо б членами етичної ради записали в закон, що виключно можуть бути судді, частина суддів, які пройшли кваліфікаційне оцінювання, тоді да!

Якщо ми закладаємо, що це представники суддівської спільноти, то потрібно прибрати, на мою думку, цю дискримінацію, і всіх суддів, по яким немає вироків, яких повноваження не були припинені Вищою радою правосуддя з підстав порушення присяги і так далі, допускати, звичайно, щоб вони мали можливість бути членами цієї Етичної ради.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Денисе, я перепрошую. Ми зараз зайшли в обговорення конкретної поправки до закону. Ми ще не завершили. Ну, просто ми вже її обговорюємо по суті. Я розумію, що є запитання. Давайте ми цю поправку просто поставимо потім на голосування, після того, як дійдемо до цього питання.

Сергій Демченко, потім Сергій Владиславович Соболев.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую, пане Андрію.

Хотів з'ясувати. Ми зараз викладаємо декілька концептів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я хочу свою концепцію також викласти, тому я й хотів, щоб ми дискусію щодо відповідних правок...

ДЕМЧЕНКО С.О. Так, правильно. Ми декілька концепцій, в тому числі ваша попереду, напевно, й інших народних депутатів. Але я хотів би зрозуміти щодо кожної з концепцій позицію автора законопроекту взагалі цього. Тобто, напевно, коли подавався цей законопроект, була якась концепція. Якщо ми пропонуємо якісь зміни, напевно, право автору надати слово з цих концепцій з приводу якихось зауважень, чи відповідає тій ідеї, яку закладав автор в цей законопроект, чи не відповідає. Тобто як ми це будемо робити, я хотів уточнити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергію Олексійовичу, автор може скористатися своїм правом і прийняти участь в засіданні комітету. Як я вже сказав, що ми запросили представників Офісу Президента для участі в комітеті. Може вони ще прийдуть, я ж не знаю.

ДЕМЧЕНКО С.О. Все, я перепрошую. Це було вказано, і я, напевно, десь просто... Вони відсутні автори, наскільки я зрозумів?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наразі, я так розумію, що в нас нікого немає від Офісу Президента.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую. Я зрозумів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Владиславович Соболев, будь ласка.

СОБОЛЄВ С.В. У мене таке запитання до тих, хто вже доповів свою концепцію і хто буде доповідати, оскільки в сесійній залі стосовно таких законопроектів, ключові параметри яких визначає Конституція, постійно виникають питання про їх конституційність або неконституційність. Щоб ми не займалися цим у сесійній залі або принаймні змогли градус напруги зменшити, щоб зараз кожен, хто доповідає свою поправку про порядок призначення суддів, одразу брали статтю Конституцію і посилалися: от є якась там рада доброчесності, якась є рада там добросовісності, поправок ми бачимо десятки. Стаття Конституції, де чітко визначений порядок, хто призначає... Ми ж колись це право забрали у Верховної Ради і передали відповідному органу, який це робить. Називаєте статтю Конституції, згідно із статтею такою-то моя поправка відповідає тому-то, тому-то, от вона в рамках цього. І тоді ми знімемо десятки питань. Якщо ні, я буду кожному задавати таке питання: пошліться на статтю Конституції. Крапка. Тому я тим, хто вже доповів, і ті, хто буде доповідати, будь ласка, статтю

Конституції про порядок призначення називаєте, на підставі чого цей орган існує, де він визначений в Конституції, як це відбувається. І далі рухаємося.

Я собі уявити не можу, щоб у Конституції не було ніяких органів, які відповідають за призначення, подачу кандидатів на посаду суддів у Верховну Раду України, щоб ми оце 5, 10 років назад сиділи на засіданні комісії і нам почали розказувати, що спочатку ви пройдіть от там у тому залі у голови, заплатіть йому за це хабарі, віднесіть, зробіть ще щось. Потім сюди ви зайдете. Де в Конституції такий порядок призначення? І рухаємося. Я думаю, що це зніме десятки питань, які виникають постійно в сесійній залі. Крапка.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Владиславович.

Я почну, доповім коротко свою концепцію, вона здебільшого підтримана підкомітетом.

По-перше, питання, які стосуються... *(Шум у залі)* "Підкомітетом" я сказав, да, а я сказав "комітетом"? Перепрошую. Так, підкомітетом.

Питання, які стосуються оскарження дій, рішень Етичної ради, є пропозиція передати на розгляд як суду першої інстанції Верховному Суду, причому не тільки які стосуються призначення-звільнення, але і в тому числі тих рішень, які будуть стосуватися оцінки членів Вищої ради правосуддя, яка передбачена цим законом.

Крім того я буду уникати деякі там технічні поправки. Що є важливим – склад Етичної ради, да. У нас є відмінність з паном... з авторами інших поправок. Моя пропозиція: піти таким же шляхом, який був запропонований у законопроекті 3711, тобто в тіло законопроекту внести постійний склад Етичної ради – це три особи із числа суддів, суддів у відставці, суддів Конституційного Суду у відставці. Тут може Ольга Володимирівна нам потім, потім – да – ми повернемося до цього питання, в неї є, мабуть, більш краща пропозиція щодо суддів Конституційного Суду. Тобто тих трое

представників запропоновані Радою суддів, також одна особа запропонована Радою прокурорів, Радою адвокатів і Національною академією правових наук в особі президії. Тобто це для постійного складу, тому що відповідно до рекомендацій Венеційської комісії участь наших міжнародних та іноземних партнерів має бути тимчасовою.

Крім того, як і в законопроекті 3711, запропоновані критерії доброчесності, критерії професійної компетентності, а також яким чином Етична рада буде перевіряти кандидата на відповідність критеріям доброчесності та професійної етики, тобто певні правила, те, що надає правову визначеність і має зняти велику кількість питань, які наразі постають при оцінці таких критеріїв як доброчесність, професійна етика.

В тілі закону в нас рішення приймається Етичною радою простою більшістю, тобто щонайменше 4 члени з 6 мають проголосувати. Передбачено відповідним набором поправок автономність цієї Етичної ради від Вищої ради правосуддя. Є поправка, яка стосується, дещо уточнює питання конфлікту інтересів, який може виникнути у члена Етичної ради. Крім того, я підтримую тут позицію Президента України, який запропонував все ж таки змінити підхід до Служби дисциплінарних інспекторів. Тому буду наполягати на врахуванні саме цього набору і норм, які є в редакції першого читання, і норм, які я запропонував дещо змінити до другого читання. Ми також, тобто моя поправка також передбачає відповідно до висновку Венеційської комісії збільшення строків перевірки дисциплінарним інспектором. Тобто Венеційська комісія задала, що це 30 днів може бути недостатнім строком, тому є пропозиція, що дисциплінарний інспектор може не більше ніж на 15 днів в разі обґрунтованої потреби подовжити строк перевірки.

Є також пропозиції, які стосуються розгляду справ Дисциплінарною палатою відносно судді. Тобто у разі відсутності судді за поважних причин, розгляд справи переноситься, а якщо другий раз суддя не з'являється до Дисциплінарної палати за відсутності цих поважних причин, то розгляд

справи проходить за його відсутності. Тобто є можливість тільки один раз відкласти розгляд цієї справи без поважних причин неявки відповідного судді.

Є дві поправки, які я б запропонував перенести в "Прикінцеві та перехідні положення", 659 та 660. Тобто 659, це про перший склад Етичної ради, який буде формуватися з числа суддів, суддів у відставці, потім суддів Конституційного Суду у відставці, запропонованих Радою суддів, та 3 осіб, запропонованих міжнародними та іноземними організаціями. Тут, в принципі, здебільшого ті самі поправки, які містяться в законопроекті 3711.

І є також поправка 660, яка повністю відтворює рекомендації Венеційської комісії щодо моделі прийняття рішення Етичною радою, як це було запропоновано Венеційською комісією.

Є також поправки, які стосуються щодо того, що всі незавершені конкурси на посаду члена Вищої ради правосуддя, які були розпочаті та не завершені на день набрання чинності цим законом, припиняються. І, безумовно, норма про одноразову перевірку діючих членів Вищої ради правосуддя, яка змінена відповідно до рекомендацій Венеційської комісії, яка зазначила, що три місяці на одноразову перевірку може бути недостатнім строком. Тому цей строк запропонований в 6 місяців.

Що стосується питань, які, Сергій Владиславович, ви підняли, то, по-перше, прийняття остаточного рішення як на етапі відбору майбутніх членів Вищої ради правосуддя має відбуватися суб'єктами обрання чи призначення, які містяться в Конституції.

Модель, яка запропонована, передбачає, що Етична рада відповідно до майбутніх членів, майбутніх кандидатів у члени ВРП, має відібрати не менш ніж два кандидати на одну посаду. Тобто остаточний вибір, і цей вибір є реальним, залишається за конституційними суб'єктами призначення чи обрання членів Етичної ради.

Крім того, так сказати, звертаючись до нашої дискусії із експертами Венеційської комісії, вони вважають, що запропонована модель, а також

модель, яка передбачає одноразову перевірку, вона не містить якихось там суперечностей з Конституцією України. Тому не вважаю, що наразі є якась проблема конституційності. Безумовно, ми всі юристи члени комітету і можемо ми мати і аргументувати, безумовно, свою власну позицію і думку. Я впевнений, що це відбудеться і в залі Верховної Ради, ми цього не уникнемо. Між тим, я свою позицію довів.

І, крім того, хотів би ще зазначити, що навіть і за діючого законодавства, і за цією ж норми Конституції, цієї ж статті Конституції, яка стосується діяльності Вищої ради правосуддя, наприклад, Президент України, який призначає 2 членів ВРП, на мою згадку, вже неодноразово проводив це шляхом конкурсного відбору. Тобто він як суб'єкт призначення вже проводив ці конкурси і в цьому, в принципі, не було жодного натяку на те, що це не є конституційним. Тобто кожний суб'єкт мав обрати власну модель, тому що сама стаття Конституції, яка стосується діяльності ВРП, також має відсилку до відповідного Закону "Про Вищу раду правосуддя". Тому відповідні норми, які містяться, регулюються на рівні закону, на мій погляд, вони не суперечать Конституції України.

Я прошу підтримати мою модель, вона, в принципі, відтворює. Модель, яка запропонована Президентом України в редакції закону першого читання. Вона її вдосконалює і прибирає деякі суперечності для того, щоб цей закон дійсно досяг своєї мети. Дякую.

Шановні колеги, я тоді, з вашого дозволу, надам слово представникам судової влади?

Сергій Олексійович, будь ласка.

ДЕМЧЕНКО С.О. Андрій Євгенович, коротке питання. Ви сказали, що ваша концепція відтворює концепцію автора законопроекту. Для мене відтворює – це означає, що вона була втрачена, ця концепція, і ви її відтворюєте, як відроджуєте. Яким чином ви відтворюєте? Вона ж у нас принципово є, концепція, ми її зараз розглядаємо. Тобто, якщо вона

відтворює концепцію Президента, то, напевно, ми просто приймаємо тоді концепцію Президента як вашу концепцію, і навіть ми тоді ваші правки вносимо? От що ви саме вкладаєте у слово "відтворює" концепцію Президента цього законопроекту?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я поясню свої слова. Мабуть, я застосував не досить коректний вираз. Є концепція, запропонована Президентом. Мої поправки її не змінюють принципово. Вони здебільшого базуються на рекомендаціях Венеційської комісії, яка розглядала саме законопроект, запропонований Президентом. Тобто принципових ніяких змін моя концепція не містить. Дякую.

Сергій Владиславович, будь ласка.

СОБОЛЄВ С.В. Питання. Виключний перелік вимог до майбутнього судді визначений в Конституції. Інших вимог не може бути поставлено до майбутнього судді. Те, як проводився відбір у Верховний Суд, в інші судові інстанції, коли була придумана схема, по якій абсолютно об'єктивні факти оцінювання, такі як тести, підмінялись так званими співбесідами, кількість балів за які виставлялась набагато більша, ніж за тести і професійну придатність особи.

Друге. Те, яким чином відбувалось оцінювання так званої доброчесності. То я не знаю, можливо, я неправильно розумію саме слово, філологічне значення слова "доброчесність", але доброчесність або вона є, або її немає. Не може бути суддя доброчесним на 80 відсотків, на 70 відсотків, на 99 відсотків. Тобто він доброчесний або недоброчесний. Повинні бути визначені абсолютно чіткі критерії.

Так у мене от питання. От знаєте, в дореволюційній Росії був принцип, яким чином не допускати людей до виборів. Цей принцип застосовувався не лише в дореволюційній Росії, а в багатьох інших країнах. Це так званий відбір через матеріальне становище цієї особи. От у даному випадку я

відкриваю Конституцію – я відповідаю цим критеріям, по яким я можу податися на відповідну посаду. Якщо я відповідаю, далі є в Конституції визначений орган, який визначає, яким чином він може тебе підтримати, або може тебе не підтримати. Да, ці критерії можуть бути далі встановлені в законах, як це відбувається. А фактично схема, яка запропонована, це подвійні якісь або потрібні етапи проходження, коли остаточне рішення не може ухвалити орган, якому Конституцією приписано ухвалювати це рішення. Йому подають, наприклад, лише двох осіб. Тому я і кажу, що нам треба чітко слідувати Конституції, де є вичерпний перелік повноважень. Там же не сказано, що це встановлюється ще додатково іншими законами, крім стажу, крім вимог, які чітко визначені в Конституції, для того, щоб стати суддею.

От чому я і наполягаю на тому, що ви от встановлюєте якісь нові обмеження, називаєте і посиляєтесь згідно з пунктом таким-то статті такої-то Конституції. Є ще додаткове обмеження, яке полягає в тому-то, тому-то. І тоді я буду розуміти, цей закон відповідає, законопроект Конституції чи він не відповідає, чи це є фактично спосіб відсіву кандидатів, виходячи з якихось суб'єктивних або будь-яких інших факторів. Ну, це ж не секрет, що от Верховний Суд, коли відбирали кандидатів, він бере найвищий бал по тестуванню, він бере найвищий бал по наступному, а потім якась співбесіда, яка абсолютно не має ніякого оцінювання, взагалі нічого, виявляється найвищою в порівнянні з його професійними і іншими навичками.

Далі, суддя, по якому ухвалюється рішення судами, є якась судова практика, є якісь порушення, які до того зафіксовані, визначається добросовісним на 60 відсотків. А особа, по якій немає ніяких порушень, визначається недобросовісною, тільки через те, що комусь, щось здалося, що не доведено ні в судовому порядку, ні в якому іншому. Тому я і пропоную будувати правову державу, починаючи з суддів, бо вони потім далі задають тон усьому. От чому я і прошу, от ви вводите таке обмеження – пошліться на

статтю Конституції, де таке визначено, що можливі такі вимоги до судді майбутнього. І тоді буде все зрозуміло.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Владиславович, да, це тут цей закон не стосується питання обрання суддів, тобто він стосується тільки питання обрання чи призначення і перевірки членів Вищої ради правосуддя. Тому що стосується суддів те, що ви згадали про попередні відбори, правила яких встановлювала і Вища кваліфікаційна комісія суддів України, і тоді, якщо я не помиляюсь, Вища рада правосуддя мала в цьому приймати участь. Якщо я помилюсь, колеги шановні з судової влади поправлять мене. Дійсно, була відповідна критика щодо того, що за різні етапи кваліфікаційного оцінювання виставлялися різні бали, яка, скажімо так, "вартість", я перепрошую, в лапках, яких була, ну, дещо незрозумілою, я повністю поділяю ваше занепокоєння. Я думаю, що ми разом маємо працювати саме над вдосконаленням процедур конкурсного добору суддів. Але сьогодні питання стосується Вищої ради правосуддя. Я вже свою концепцію згадав.

Олег Анатолійович Макаров просив слово.

МАКАРОВ О.А. На двох речах хочу наголосити, посилаючись на Конституцію, як Сергій Владиславович пропонував: порядок обрання, призначення на посаду членів Вищої ради правосуддя визначається законом, стаття 131 Конституції. Власне, в законі описується, можуть описуватися вимоги до члена Вищої ради правосуддя, наприклад, щодо там стажу, і ми ж ніколи це не оскаржували.

Крім того щодо кандидатів на посаду члена Конституційного Суду, наприклад, судді Конституційного Суду або члена Вищої ради правосуддя проводиться спецперевірка, і ця спецперевірка може там результатом перевірки може бути інформація, яка не дозволить людині претендувати на цю посаду. Тому особливості обрання можуть бути виписані в законі. І я саме

наполягаю на тому, що один з авторів цієї ідеї, що перевірити людину на добросовісність може рада, створена згідно закону, а з тих кандидатів, які висунуті, обирає відповідний орган з'їзд адвокатів, з'їзд прокурорів, Президент, і вибір належить саме суб'єкту, який вказаний у Конституції. Я вважаю, що тут ніякої загрози суверенітету немає, ніякого обмеження прав немає. В законі описується, яким чином здійснюється таке призначення, і про таку можливість прямо вказано в Конституції.

І при нагоді хочу другу річ з іншої сфери наголосити. Я хочу звернути увагу, що... і звертаюсь тут, мабуть, до команди юридичної Офісу Президента: давайте закінчувати практику, коли подаються законопроекти, приймаються в першому читанні, і на друге читання фактично вноситься новий законопроект, який оформляється як правки голови комітету. Таким чином до тих от правок других вже не можна свої правки подавати. І в нас якість законопроектної роботи таким чином падає. Зверніть увагу, що самі головні статті подаються повністю в новій редакції на п'ять сторінок. І так, до речі, було в 3711. Давайте вже з цим закінчувати не подавати неякісні закони або закони, про які до кінця не допиляли концепцію.

_____. *(Не чути)*

МАКАРОВ О.А. Да. Тому, ще раз, розуміючи, що це дуже-дуже шкодить законодавчій роботі. Бо у нас було ще гірше: подається законопроект, якась там головна стаття є на три сторінки цілі, потім подається правка голови комітету та сама, на ті самі три сторінки в іншій редакції і до якої вже не можна подавати поправки депутатів, а потім ми ще комітетською правкою третю редакцію приймаємо і подаємо її в зал і вже знов-таки ніякі поправки не можна голосувати, бо вони ж до першого варіанту подавалися, а не до третього. І можуть бути різні ситуації в такому випадку...

_____. *(Не чути)*

МАКАРОВ О.А. Повторне друге читання, третє читання може бути, да, але ж ми поки до цього ще не дійшли, до третього читання.

Тому я звертаюся і прошу так не робити і не шкодити законодавчій роботі такими законодавчими процедурними конструкціями. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Між тим можу коротко прокоментувати щодо цього саме законопроекту. Об'ємні поправки, які внесені мною, це здебільшого перенесення з тілу законопроекту в "Прикінцеві положення" процедур конкурсу за участі міжнародних експертів, тому що це була рекомендація Венеційської комісії про тимчасовий характер. А інші поправки, які є такими об'ємними, це вони є дуже важливими, тому що це поправки, які саме про критерії доброчесності, професійної етики та методики їхньої оцінки, те, що взято із законопроекту 3711.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, але нас чекають представники судової влади...

ВЛАСЕНКО С.В. Дуже коротке технічне питання. Нічого страшного, це ж обговорення і все нормально.

Пане голово, ви неодноразово зазначали, що ваші поправки, ваша концепція побудована в тому числі на рекомендаціях Венеційської комісії. Але я звертаю увагу, що Венеційська комісія, це те, про що, до речі, говорив Сергій Владиславович, неодноразово в своїх висновках наполягала на тому, що критерії етики і доброчесності повинні бути чітко визначені. Але, на жаль, ми знову залишаємося у ваших правках знову немає критеріїв етики та

доброчесності. І ми знову залишаємося в широчезних дискретних повноваженнях Етичної ради чи когось іншого це все коментувати і розглядати на свій лад. Чому немає критеріїв доброчесності?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вони є в законопроекті, вони є в поправках.

ВЛАСЕНКО С.В. А можна норму поправочки побачити? Я уважно дуже дивився, я не побачив. Пане голово, вибачте, можливо, це мій недолік.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це поправки 380... починаючи з 385, 386, 387 та 388.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Я гляну. Дякую.

СОБОЛЄВ С.В. Можна останнє питання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка, Сергій Владиславович.

СОБОЛЄВ С.В. Шановні колеги, ну, ви ж зрозуміли, що коли я приводив приклад суддів, я приводив це як приклад. Я зараз веду мову про те, що повинні бути чіткі критерії, визначені в законі. І от ще одна річ, про яку я забув сказати, вона дуже важлива: так званий тимчасовий характер. На мій погляд, закон повинен чітко встановити ці межі тимчасовості характеру. Це на перше призначення, це на термін дії цього Президента, бо йому не довіряють і тому там хочуть залучити міжнародних експертів, чи на термін дії цього парламенту, бо йому не довіряють і хочуть залучити міжнародних експертів? Тобто в чому ця тимчасовість? Щоби ця тимчасовість просто не перетворилася потім, як це часто буває, в постійну процедуру, яка ніби була тимчасова, а через 100 років ми з'ясуємо, що вона до цього часу діє, чим наші нащадки це з'ясуують.

Дякую.

_____ . Я до цього питання теж. Колеги, зверніть увагу, що у нас тимчасовість буде... тимчасово буде не працювати Конституція. Це наслідки тимчасовості якихось дій. Тимчасово в нас не працює Конституція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Денис Маслов був першим, потім Сергій Власенко.

МАСЛОВ Д.В. Можна мені для того, щоб поставити питання, хочу спочатку спитати виконуючого обов'язки Голови Вищої ради правосуддя.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А давайте наразі дамо їм слово.

МАСЛОВ Д.В. Ну, ми ж вже обговорюємо, тому мені для цього потрібно з'ясувати спочатку в нього інформацію, а потім я поставлю питання щодо змісту цього законопроекту в залежності від відповіді. З вашого дозволу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

МАСЛОВ Д.В. Дякую.

Скажіть, будь ласка, зараз у складі Вищої ради правосуддя чи є судді, які пройшли кваліфікаційне оцінювання?

_____ . Дякую за запитання.

Мені здається, що десь приблизно 50 відсотків пройшли кваліфікаційне оцінювання. Здається, три чи чотири судді із складу Вищої кваліфікаційної... з нашого складу не пройшли кваліфікаційне оцінювання. Я не можу вам точно сказати. Я пам'ятаю, що хтось був...

_____. Я допоможу вам. Дев'ять членів Вищої ради правосуддя, якщо зі мною, то десять пройшли кваліфікування.

МАСЛОВ Д.В. Зрозуміло. Питання просто моє в чому полягає, що в пункті 3 розділу "Прикінцеві та перехідні положення" передбачено, що Етична рада має провести одноразове оцінювання відповідності членів Вищої ради правосуддя і критеріям професійної етики і доброчесності.

В мене у зв'язку з цим запитання. Якщо особи зі складу Вищої ради правосуддя діючої, яких буде Етична рада по другому як би то перевіряти, вже пройшла процедури кваліфікаційного оцінювання і частиною цієї процедури була оцінка в тому числі доброчесності, то в мене виникає питання, чи не є це другим фактично кваліфікаційним оцінюванням і чи не порушує їх в даному випадку права вже як суддів і гарантії їх недоторканності, тому що ми їх по новій будемо фактично оцінювати. На вашу думку.

_____. Я вибачаюсь, у нас є одна особа, яка вже двічі проходила як суддя апеляційної інстанції, як суддя Верховного Суду, і це буде втретє.

МАСЛОВ Д.В. На вашу думку як автора концепції. Це запитання до всіх насправді.

ГОЛОВУЮЧИЙ. На мою думку, я розумію, що проходження будь-якого кваліфікаційного, не кваліфікаційного оцінювання, а, наприклад, оцінювання, яке є вужчим, запропоновано в цьому законопроекті на предмет, ми говоримо про одноразову перевірку діючих членів ВРП на предмет дотримання професійної етики та доброчесності. Тобто це вужче, ніж кваліфікаційне оцінювання. Це перше.

МАСЛОВ Д.В. Так, правильно. А це є складовими частинами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я розумію, я добре розумію, що це є складовою частиною.

Модель полягає в тому, що або всіх перевіряють, або не перевіряють взагалі. Тому що інший випадок, на мій погляд, він якраз буде приводом для того, щоби інші члени Вищої ради правосуддя поставили питання про нерівність підходу до цієї одноразової перевірки.

По-друге, ми розуміємо, що пройшов деякий час з того часу, як шановні члени Вищої ради правосуддя, які є судьями, проходили кваліфікаційне оцінювання, в тому числі перевірку з питань доброчесності. Тому може так статися, що могли виникнути якісь питання проблемні до цих членів Вищої ради правосуддя за період між тим кваліфікаційним оцінюванням і цією одноразовою перевіркою, це можливо. Я не думаю, що ті шановні члени Вищої ради правосуддя, які впевнені в тому, що до них немає жодних, не може бути жодних претензій, розуміють, що це неприємна процедура, але позиція, в тому числі і Президента, і вона відтворена в законопроекті, який був поданий Президентом, що це одноразова перевірка має стосуватися всіх членів Вищої ради правосуддя.

МАСЛОВ Д.В. Дякую.

Я відреагую все ж таки. Тут отримується, що тут у нас можлива дискримінація, якщо б одні проходили, а інші ні. А повертаючись до мого попереднього запитання, виходить, що ті, які не пройшли кваліфікаційне оцінювання, там не можуть балотуватися в цю Етичну раду, а ті, які пройшли кваліфікаційне оцінювання, ті можуть балотуватися, там дискримінації у нас немає, а тут є дискримінація. Мені здається, що це, ну, принаймні нелогічний підхід є.

Ну, а щодо моєї особистої позиції, я думаю, що повторне оцінювання суддів з певною періодичністю у нас на сьогоднішній день не передбачено

діючим законодавством, в принципі, тому потрібно визначитися, або ми тоді кожних, всіх суддів раз на рік оцінюємо чи за якимось терміном для того, щоб...

_____ . Включаючи суддів у відставці.

МАСЛОВ Д.В. Правильно, включаючи суддів у відставці. В іншому випадку я думаю, що ми знову маємо всі шанси втрапити, знаєте, в штангу і отримати потім якесь рішення Конституційного Суду.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Власенко. І потім все ж таки давайте перейдемо до представників судової влади, тому що...

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, так, обов'язково, але питання все-таки по вашій концепції. Вибачте, що я знову.

Я ж чому сказав, що я не побачив критеріїв, я після того, як ви назвали правки, я ще раз їх уважно перечитав. Я, з вашого дозволу, процитую остаточну редакцію: "Кандидат... ", 386 правка, Костін, враховано частково. Але остаточну редакцію читаю: "Кандидат на посаду члена Вищої ради правосуддя вважається таким, що відповідає критерію доброчесності та професійної етики, якщо є незалежним, чесним, неупередженим, непідкупним, сумлінним, дотримується етичних норм та демонструє бездоганну поведінку в професійній діяльності та особистому житті, а також стосовно якого не має сумнівів щодо законності джерел походження майна, відповідності рівня життя кандидата або членів його сім'ї задекларованим доходам, відповідності способу життя кандидата його статусу".

І друга поправка 387 ваша, яка врахована повністю: "Кандидат вважається таким, що відповідає критерію професійної компетентності, якщо

володіє необхідними знаннями для виконання повноважень члена Вищої ради правосуддя (хто це буде визначати?), демонструє аналітичні здібності, усні й письмові комунікаційні навички, вміння взаємодіяти з колегами та (увага!) спроможність наполегливо працювати".

Пане голово, тобто в мене питання. Я ще раз кажу, тобто ви вважаєте, що це конкретні критерії, які вимагає або які просить від нас Венеційська комісія, чи це опис янголів якихось, яких не існує в природі? Особисто мені подобається історія в професійній діяльності та бездоганну поведінку в професійній діяльності та особистому житті. Тобто якщо в людини є адміністративний штраф за порушення правил дорожнього руху, то вона вже не демонструє бездоганність. Тобто чи це все-таки механізм...

_____. Це буде з пояснень, якщо пояснить, чому вона порушила це, то нормально.

ВЛАСЕНКО С.В. Тобто чи це, пане голово, критерії якісь чіткі, чи це все-таки механізм відсіювання тих, які неугодні? Бо насправді під це потрапляють всі, пане голово, всі. Ну, ми ж не янголи, всі живі люди.

_____. Кому ти об'ясняєш? Голова був тільки що на конкурсі...

ВЛАСЕНКО С.В. Так я саме тому йому задаю питання.

_____. Пане Андрію, ну, ви ж знаєте, як воно відбувається.

ВЛАСЕНКО С.В. Тобто ви вважаєте, що у вашій концепції оце конкретні критерії доброчесності і професійності, якими буде керуватися оця Етична рада, яка там у вас із іноземців складається?

(Шум у залі)

Ось вже є кандидат.

_____. Ми усі пройшли.

ВЛАСЕНКО С.В. Тому питання, пане голово. Це те, про що говорив Сергій Владиславович. Це ж прямий механізм маніпуляцій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте по одному.

ВЛАСЕНКО С.В. І я ж кажу ще раз, завтра анонімка від будь-кого – і все, і нема кандидата в члени Вищої ради правосуддя. Бо він не буде відповідати або критерію доброчесності, або професійності.

А ще у мене... А як буде перевірятися спроможність наполегливо працювати? Тобто це потрібна медична довідка чи як? Стан здоров'я? Чи я не знаю, емпірически...

Тому питання до вас таке, пане голово: чи це оті критерії, про які ви говорили?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це саме ті критерії, про які я говорив.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я перепрошую, я розумію, що це питання без відповіді насамперед. Але я хочу звернути увагу, колеги, що більшість тут присутніх проголосували вчора 3711. Якщо ви звернете увагу, там питання доброчесності, термінології, те саме, а ще й ...гірше. Тому давайте так для себе зрозуміємо те, про що я спочатку казав. Голосуючи 3711, зараз голосуючий цей законопроект, що ми з вами отримуємо? Чи реальний механізм, який буде працювати на землі, або просто популістичний захід, яким ми обманюємо наших міжнародних партнерів, підкреслюю, і все суспільство в нашій країні?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Олексійович.

Я передаю слово представникам судової влади для виступів. Валентина Іванівна, вам слово, будь ласка.

ДАНІШЕВСЬКА В.І. Шановний головуючий, шановні депутати! Цікава дискусія відбувається. Звісно, багато до чого хочеться приєднатися, можливо, чомусь заперечити. І мабуть, що, немає у нас часу і можливості висловлюватися з приводу кожної пропозиції. Тому хочу дещо висловитися про таке загальне.

Судова система перебуває в такому перманентному реформуванні весь час, і можна спостерігати за тим, як Україна перемагає, приймаючи закон, а потім цю перемогу швидко перетворює на поразку при впровадженні цього закону, а головне, при оцінці результатів.

Мабуть, що Верховна Рада щось-таки прийме, і в цей момент відповідальність за ті ідеї, які перетворюються на закон, перейде від конструкторів, як тут вже говорилося, до тих, хто буде впроваджувати його. Здебільше відповідальність за впровадження цього закону впаде-таки на саму судову систему. І тут вже і Рада суддів, яка причетна до формування цієї комісії етичної, і всі керівники судових органів підкреслювали про те, що ми ніколи не заперечуємо проти вдосконалення і покращення системи. Ми розуміємо, що є куди розвиватися. Інша річ, чи можна через такий механізм отримати ті результати, яких ми прагнемо.

Я б хотіла зазначити, що крім того, щоб цьому закону довіряла громадськість, бажано би, щоб цим змінам і цим реформам довіряли судді. Адже Вища рада правосуддя – це орган, це фактично люди, які здійснюють суд над суддями. Рішення Вищої ради правосуддя мають сприйматися не лише суспільством, а і самими суддями. Не можна прагнути перетворити цей орган на репресивний, адже ми тоді не помітимо, як втратимо ті паростки незалежності, які ми маємо на сьогодні. Це дуже легко і швидко робиться.

Тому повинні дбати про наслідки, навіть проміжні. Інколи достатньо зареєструвати якийсь законопроект, який може впливати на долю суддів, можна його не приймати, але він вже і вплине. Незалежність – це дуже така тонка річ, це відчуття самої людини, її ставлення до того, що вона робить, і до того, як вона це робить. Тому не можна ігнорувати людську природу, як люди будуть на це реагувати. І мені здається, що багато положень цього законопроекту не дозволять нам досягти найкращого результату.

Ми тут дискутували з приводу того, в комісію мають увійти які, власне, судді, ті, які пройшли кваліфіоцінювання, чи ті, які ще не проходили. І як то сприймається такий підхід, коли достатньо лише пройти кваліфіоцінювання, а вимоги до цього кваліфіоцінювання вони все ж таки нижчі, чим ті вимоги, які в конкурсних процедурах використовувалися. І ті члени комісії, які лише кваліфіоцінювання, це в кращому випадку, а можливо і без нього, будуть переоцінювати тих, яких оцінювали вже багато комісій, які визнані придатними до роботи суддею. Адже робота у Вищій раді правосуддя – це не є якась окрема посада і це не про право на працю, це делегування найкращих людей для того, щоб вони здійснювали повноваження від усіх нас. Отже, це мають бути найкращі люди.

Коли ми розмиваємо таким чином критерії, коли ми починаємо, я скажу, що ті люди, яких ми нещодавно обрали, які вже двічі проходили кваліфіоцінювання, вони там працюють лише декілька місяців, їх тільки в березні обрали. Тобто от ще раз їх переоцінювати. І ми втратимо основне – ми втратимо кандидатів. Ми не доб'ємося того, щоб кандидували на ці посади достойні люди. От невже в нас, ну, кому у б я хотіла довірити свою суддівську долю, так? Мабуть, що такій особі, яка має авторитет. Чи та особа, вона схоче здавати іспити? Щоб їй там питання ставили з Цивільного кодексу чи з якогось закону? Щоб взагалі ставилися до неї, як до такої, яка, начебто, роботу шукає собі?

Але це поважна місія. Тому здається, що ті, які перевіряють вже когось, вони мають бути, мати ще вищий авторитет, ніж ті, яких вони потім будуть рекомендувати.

Мене хвилює той факт, що органами чи суб'єктами призначення неповною мірою сприймаються оці підходи. Наприклад, на сьогодні Вища рада правосуддя має чотири вакансії, і дві з них – це вакансії, фактично квота Верховної Ради. Верховна Рада за останні роки і протягом вже цієї каденції, і попередньої не дала своїх кандидатів до Вищої ради правосуддя. Так де у нас є гарантії, що Верховна Рада схоче призначити з тих двох людей, які запропонують, або Президент України, або з'їзд адвокатів?

Тому я би хотіла просити вас, щоб поправки, які там внесені до цього проекту, і направлені на те, щоб забезпечувалась безперервність роботи Вищої ради правосуддя, щоб їм приділили особливу увагу. І щоб їх не втратили, якщо закон буде рухатися уперед.

І окремо все ж таки хотіла би зазначити про те, що у Вищій раді правосуддя є 10 людей, які вже пройшли оцінювання. Вища рада правосуддя – це орган реформований, щоб ми пам'ятали, так? Вища рада правосуддя – це перемога попереднього періоду. Вона зробила багато того, чого не зробили ті, хто раніше працювали, наприклад, у Вищій раді юстиції і таке інше. Мабуть, що є такі питання, з якими Вища рада правосуддя не справилася. Але не все ж питання в людях, розумієте. Коли ми зосереджуємося весь час тільки на персоналіях, ми відволікаємося від основних питань, це умови, в яких працюють люди. Ми вже можемо зараз говорити про те, що для вирішення якихось питань потрібна загальна політична воля. І ми бачимо, що на ці питання не тільки у Вищій раді правосуддя не вистачило аргументів чи волі, її не вистачає і у Верховній Раді, її не вистачає і в Офісі Президента.

Тому абсолютно підтримую, можливо, якісь конкурсні відбори для того, щоб покращувати доступ, щоб більше людей демонстрували свої переваги і ми серед них могли знайти найкращих. Але все ж таки зводити до

того, щоб принижувати людей, яких обрали якісь інституції, Президент обрав двох людей, З'їзд суддів обрав двох людей.

І хотіла би зазначити щодо поправки пані Радіної, що вже Конституційний Суд висловився з приводу того, що не можна звільняти людей законом. І судді до Вищої ради правосуддя відряджені, вони не винаймаються туди на роботу, вони тимчасово відряджаються. І коли закінчується їхня каденція, вони повертаються на свої суддівські крісла. І до цієї роботи вони вже перевірені. То ми ж не можемо зробити так, щоб людина була делегована до ВРП, потім з якихось причин там не підійшла, а потім в цьому всьому повернулася в суддівське крісло, наділа мантию і там здійснювала правосуддя.

Ми не можемо відрізнити суддю від члена правосуддя, бо член правосуддя там як суддя. І якщо суддя відповідає займаній посаді, то він вочевидь відповідає тоді і посаді члена Вищої ради правосуддя. Тому, можливо, я би просила повернутися до тієї поправки, яка передбачає все ж таки непереоцінювання тих людей, які вже пройшли оцінювання.

І ключове – це те, щоби, якщо закон буде прийнятий, щоб ми були здатні його впровадити належним чином, і основне – це отримати результат. Несприйняття один одного, недовіра один одному не призведе ніколи до бажаного результату. Хочеться щоби, ну, все ж таки кожного разу в нас була перемога, а не поразка, тоді всі люди будуть почуватися краще, відповідно вони будуть вмотивовані до здійснення своїх повноважень і краще працювати, я думаю.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валентина Іванівна.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, але на 120-й хвилині. Лучше поздно, чем никогда.

Надаю слово виконуючому обов'язки Голови Вищої ради правосуддя пану Олексію Маловацькому. Будь ласка.

МАЛОВАЦЬКИЙ О.В. Дякую за можливість висловити нашу позицію. Я спробую бути чітким, коротким, як адвокати в складі Вищої ради правосуддя.

Перше, що я хотів сказати, що я дякую народним депутатам, які підняли питання конституційності цього закону. Я не зовсім погоджуюсь з колегою Макаровим з точки зору адвоката, що цей закон – це просто закон. Ні, це конституційний закон, і скоріше би всі ці зміни, які потребується внести у відповідний закон, мали би пройти конституційний контроль. Тому що підстави, засади, зміни способу, формування Вищої ради правосуддя, обмеження доступу особи до зайняття посади, а не трудового права, абсолютно правильно, мають бути чітко визначені в законодавстві. В статті 64 Конституції написано: "Будь-яке обмеження права має бути чітко визначено". Все, крапка. На цьому закінчили ми говорити про будь-що. Це перше питання.

Тому це конституційний закон і говорити про те, що ми доповнимо Конституцію якимось новим законом, який не проходив конституційний контроль, ну, звичайно, можна. Тепер три засадничі питання.

Перше. Повертаємося до Закону (1008) 193. Жодної різниці між теперішньою радою громадського добору, контролю, як би ми назвали, і минулої ради добросовісності не існує. Вони абсолютно однакові. І ті правки, які пропонуються, наприклад, рішення, щоби вказаний дорадчий орган приймав рішення.

Рішення – це обов'язковий документ, який підлягає обов'язковому виконанню. І якщо він оскаржується до Верховного Суду, то це не рекомендаційний характер, це рішення органу державної влади. Це є без

застережень. Тому що по аналогії, наприклад, рішення виконавця або рішення оцінювача про вартість майна або рішення про податкову перевірку не має правових підстав. У нас же ж є аналогія застосування норм закону, практика це виробила. Для чого говорити? Тоді давайте скажемо, що ми формуємо новий орган, – питань немає.

Далі. Дуже жаль, що у підкомітеті чомусь не запросили Вищу раду правосуддя. Ми пройшли тільки дев'ять правок, я не знаю, в який час пройшли всі інші 700. А було би бажано, щоби ми все ж таки обговорити, це також пропозиція Венеційської комісії до Закону 1008. Чому це не зроблено, мені важко відповісти на це запитання, але мені здається, ми завжди ходимо по колу.

Дуже таке гарне, слухне запитання, чи зв'язаний парламент законом. Ну, якщо парламент не зв'язаний законом і може його змінювати, то парламент зв'язаний Конституцією. І чи може він змінювати? Може. Тільки у визначений порядок спосіб. Визначення актом, який має нижчу юридичну силу... Мені здається, як ви сказали, всі тут знають право, тому, напевно, що я залишу це питання без відповіді.

Друге питання, що стосується безпосередньо можливості добору членів Вищої ради правосуддя, переоцінювання членів Вищої ради правосуддя. Слушне питання, бо Сергій Володимирович Власенко задав, а що буде з особою, яка займає посаду члена Вищої ради правосуддя і буде відсторонена? Зверніть увагу, що це аналог кримінально-процесуального переслідування особи. Аналог. За рішенням дорадчого органу. Хто би що не казав, відсторонення особи від посади – це засіб забезпечення кримінального провадження в теперішньому законодавстві України. Який дорадчий орган може відсторонити народного депутата від здійснення повноважень, від посади? Суддю хто може відсторонити? *(Шум у залі)* Да, розумію. Я ж не маю права оскаржувати, я просто говорю за аналогією в абсолюті. Сергій Володимирович, я в абсолюті говорю за... Можна, звичайно.

Тому питання стоїть в цьому і це треба чітко розуміти. А далі виникає запитання. Я розумію, судді, судді можуть повернутися чи не можуть повернутись судді, а що буде з адвокатами, науковцями і прокурорами? Тобто в такій ситуації особа знаходиться 2, 3, 4, 24 місяці. Ми не знаємо, коли збереться з'їзд відповідно адвокатів, з'їзд суддів. Що буде особа робити? Вона буде обмежена в своїх правах, вона не має права здійснювати будь-яку діяльність, тому що вона знаходиться під антикорупційним контролем і зобов'язанням. Вибачте, будь ласка, у мене просте запитання. У всіх є сім'ї, а чим кормити треба буде сім'ї? Тобто це, я так розумію, абсолютно правова асоціальна держава, яка визнає верховенство права?

Тоді, може, краще тоді відразу прийняти закон, яким звільнити Вищу раду правосуддя, це також прийнятна історія, абсолютно і не витратити державний час на перевірки, будь-яку технічну допомогу, не створювати збільшення зобов'язань держави України перед будь-якими іншими партнерами. Це питання риторичне, також не потрібно відповідати на це запитання.

Наступне питання, яке би я хотів би прояснити. Дуже жаль, що нам не дали виказати свою позицію в частині служби інспекторів. Дуже жаль, що погано розуміють, як функціонує Вища рада правосуддя. Зверніть увагу, що Вища рада правосуддя не може бути просто судом над суддями, це неправильна концепція. Тому що у Вищій раді правосуддя 28 інших функцій, в тому числі, наприклад, перерозподілення бюджетних коштів, якими постійно займається, в тому числі призначення суддів, в тому числі переведення суддів, в тому числі вирахування навантаження і багато-багато функцій. Дисциплінарна функція – тільки одна функція. Чому так? Тому що у нас є правова традиція скаржитися на суддів.

Скільки в минулому році Вища рада правосуддя, для цікавості, розглянула дисциплінарних справ? 14 тисяч справ. А в минулому? 16. А Вища кваліфікаційна комісія за всю свою історію стільки розглянула? Ще

одного разу не розглянула, навіть половини не розглянула, навіть 30 відсотків не розглянула.

Тепер щодо введення інституту дисциплінарних інспекторів. Інститут дисциплінарних інспекторів на тепер у Вищій раді правосуддя – це патронатна служба, це не державна служба без відповідних гарантій, без відповідних навантажень на бюджет. Те, що ми звертали увагу Вищої ради правосуддя. Якщо ми заснуємо будь-яку додаткову службу квазіпрокурорів, їм треба визначити чіткі повноваження. Далі виникає запитання: авторозподіл, хто здійснює повноваження, хто готує? А що, Вища рада правосуддя додатково має тримати додаткових інспекторів для того, щоб опрацьовувати ці матеріали?

Наприклад, за минулий рік у мене було на розгляді три з половиною тисячі матеріалів різного характеру. От три з половиною тисячі матеріалів. Якщо ми наберемо дисциплінарних інспекторів, я не знаю, скільки, як ми їх будемо розглядати? У нас тепер штат 230 чоловік. Тобто ми штат маємо роздути до 300, до 400? До скількох чоловік ми маємо роздути штат для того, щоб фінансувати Вищу раду правосуддя?

Тоді виникає запитання: а де економія? Як ми далі будемо фінансувати органи державної влади, зокрема суди? Суди першої інстанції і все інше? Тільки в минулому році ми витратили, наприклад, на пошту 1 мільйон 200 тисяч гривень, тільки відправили поштових повідомлень. Тому що ми не можемо завершити роботу над "електронним судом". Ну, це так.

І з приводу всіх інших правок, зокрема правок про добросовісність. Ну, дуже добре, що парламент приймає будь-які правки, взагалі хоч якісь критерії з'являються. Але нагадаю, що у нас є декларація добросовісності, затверджена Вищою кваліфікаційною комісією суддів України. І там визначені ті критерії добросовісності, які вже вироблені практикою. Чому їх не взяти? Мені здається, їх взяти можна. Навіть при тих критеріях добросовісності є багато питань.

А тепер щодо можливості застосування необмеженої... Тому що добросовісність, недобросовісність, як би ми її не називали, в нашій теорії права це називається відповідальність. Відповідальність має бути чіткою однозначно. У нас вже є питання по люстрації. Я думаю, що винесені рішення, ...по прокурорам, відстороненим від посад. І скільки держава буде витратити грошових коштів?

А тепер з приводу нерівності. У Вищій раді правосуддя є судді, є несудді. Якщо ми прибираємо правку про кваліфікаційне оцінювання суддів і несуддів, то на кваліфікаційне оцінювання або на це оцінювання ідуть тільки несудді.

Тобто але зверніть увагу, скажіть будь ласка, а якому адвокату або науковцю потрібно іти на кваліфікаційне оцінювання для чого, вибачте? Для того, щоб кожен день бачити перед собою виклик, що ти ворог України? Так, може, тоді краще поставити запитання дуже просте, риторичне до членів Вищої ради правосуддя: шановні панове, ви хочете бути ворогами України чи, може, ви позбавите нас від такої надзвичайно важкої і складної ситуації приймати будь-які закони і придумувати будь-які концепції, які будуть оскаржувані? Чому не задати таке запитання головам фракцій?

Я відповім вам. Скоріше всього, крім суддів, ні в кого не стане питання, що він хоче бути ворогом держави. Я, наприклад, не хочу бути ворогом держави в будь-якому випадку. Але сприйміть увагу, будь ласка, коли застосовуються неправові методи, ці неправові методи, а чи вони підвищують довіру до суду взагалі як такого? Розмиті критерії добросовісності, чи вони підвищать? Ми бачили багато переоцінювання суддів, чому Вища рада правосуддя пішла по відмові у задоволенні звільнення суддів. Дуже малий процент задоволення сьогодні в зв'язку з непроходженням кваліфікаційного оцінювання. Тому що виникали такі питання: а скільки ви по кредиту брали грошових коштів, який у вас процент? А цей процент чому змінився з 6 на 5? А ви не знаєте, чому змінився, значить ви недобросовісний. І на цій підставі звільняли суддю. І так

багато, можна багато прикладів навести. Тобто ми повертаємося і чомусь беремо не кращу практику, а беремо ту практику, яка буде однозначно оскаржена. Кожен член Вищої ради правосуддя визначиться для себе, чи він буде ...

Але тепер треба поставити запитання: а в чому тоді реформа? Реформа замінити, вибачте, я не хочу, назву, Петрова на Сідорова, я не знаю, думаю, що немає таких тут прізвищ, чи Сідорова на Петрова. Так навіщо витратити грошові кошти? Давайте просто скажемо: товариші Вища рада правосуддя, для того, щоб ми не витрачали грошові кошти, щоб ми не витрачали час, не займали державний час, не писали будь-які закони, які будуть потім оскаржені, вони можуть бути оскаржені ...*(Не чути)*, давайте просто проведемо тоді загальні перевибори, дійдемо соціальної згоди і проведемо загальні перевибори в члени Вищої ради правосуддя. Тільки питання в тому, хто витратить, наприклад, на самоврядні організації, хто профінансує ці вибори.

Я думаю, що питання в цьому може бути вирішено абсолютно просто: не придумувати будь-яких правових конструкцій, які із самого початку є вже оскаржувані. Чому оскаржувані? Я поясню своє розуміння. Рішення Конституційного Суду не є рішенням в конкретній справі. Рішення Конституційного Суду є рішенням, яке визначає способи застосування певної норми Конституції щодо певних правовідносин. Якщо ці правовідносини не змінилися докорінно, а в цій ситуації докорінні правовідносини не змінилися по відношенню до Закону 1008, попередньої такої кричущої реформи, яка закінчилась нічим. Крім того, що було створено напруження, додаткове напруження і підстава для прийняття цього закону або ініціювання закону, воно закінчилося нічим і результат воно не дало.

А тепер давайте повернемося щодо іншого питання. Вища рада правосуддя – це не просто букви, це 17 чоловік, які постійно працюють... 16, які постійно працюють і отримують матеріали. Кожен член Вищої ради

правосуддя ранок починає з того, що він заходить і каже, а що ми будемо робити.

А що я маю сказати члену Вищої ради правосуддя, що ти будеш визнаний недоброчесним або доброчесним? Але це має наслідки які? Доброчесність. А що в правилах адвокатської етики недоброчесність дає можливість здійснювати адвокатську діяльність? Не дає. А що, академічна доброчесність дає можливість захистити кандидатські дисертації або докторські? Не дає. А що, недоброчесність дає займає посаду іншої державної служби? Не дає. Ми зараз створюємо прецедент підстав для необмеженої можливості усунення будь-якої особи на публічній службі поза межами кримінально-адміністративної дисциплінарної відповідальності. Оце концепція закону у будь-якому випадку, як би ми не говорили.

І закінчуючи свій виступ, може трошки емоційний, тому що ми після 1008 Закону прожили вже півтора роки і повертаємося до цього закону знову. Тільки тоді була концепція Конституційного Суду інша, він тоді працював, а зараз питання, чи він буде працювати.

Я думаю, що парламент має розуміти не тільки ризик припинення, но процентів на 80, що ті, хто не проходив кваліфікаційне оцінювання, як нам зараз сказали, не будуть триматися за посади, тому що немає будь-якої підстави. Якщо ти у щось віриш, що ти хочеш щось змінювати. Не дисциплінарні справ розглядати. Дисциплінарні справи розглядати – це, вибачте, будь ласка, це кожен день, це такі справи, вони випадкові. Два відсотки дисциплінарних... реагування потрібно. Є багато інших справ: сьогодні немає замків, наприклад, у судах, сьогодні служба судової охорони не може працювати, сьогодні помічники не получають грошові кошти. Багато-багато проблем іншого характеру: не доставляють осіб з колоній, немає Інтернету у судах, не можна доступу до правосуддя. У моєму, наприклад, рідному районі, Тальнівському районі, 28 тисяч чоловік, раніше було шість підприємств, немає судді. І його не буде. Його не буде!

Навіть вчорашній ваш закон, щоб ви розуміли, я вам поясню, щоб ми розуміли також: буде відбір. Оспорюваний він, неоспорюваний, допустим, ми виберемо когось через місяць, через два місяці, але Вища кваліфікаційна комісія в межах тих процедур яка існує, і добору судді протягом 15 стадій, які йдуть на тепер – 12, 11, 14 років. Судді є колишні, можуть мені підтвердити або заперечити. Ми отримаємо нових суддів через 3 роки, тоді коли уже не буде судової системи взагалі. І кожна зміна законодавства, яка називається "реформа імені одного або двох членів, або трьох членів Вищої ради правосуддя", зважаючи, я розумію, є політичний запит, так, може, цей політичний запит оголосити? І цей політичний запит можна буде простіше вирішити, чим, наприклад, створити конструкції, які будуть оскаржувані.

Тому я дякую за можливість відповісти. Я просто хотів звернути увагу на одне: дуже важко писати закони, якщо ти не сильно розбираєшся в самих процедурах, які зараз ідуть і тривають. Тому так просто скажу, що 389 суддів у нас зараз отримують 27 мільйонів гривень кожен місяць, але не мають право здійснювати правосуддя, тому що в них немає куди їх здійснювати уже півтора роки. І давайте порахуємо, і далі, далі, далі можемо рахувати.

Тому я дякую за можливість виказати. Ми дуже чітко написали свій висновок, ми не підтримували законопроект. Але Вища рада правосуддя... Я поясню свою позицію як виконуючого обов'язки, приймемо будь-яке рішення парламенту, виконаємо так, як воно буде написано в законі відповідно до вимог Конституції, розуміючи наші вимоги Конституції, але наслідки мають бути зрозумілі, в принципі, для всіх.

Тобто я просто кажу, що наслідки можуть бути не просто знаходиться, що члени Вищої ради правосуддя будуть знаходиться в якомусь стані лімб. Це велика ілюзія, немає недостатніх людей у Вищій раді правосуддя, немає. Може, є не такі, може, є складні, може, є з характером, може, з зі своєю точкою зору, але так будується суспільство. Але тих, хто би вважав себе нищевартісними або такими, які мають послухати, хто йому скаже, що він не такий, тому що в нього кредит написаний не на тій бумазі, вибачте, будь

ласка, я думаю, що таких мало. Не варта ж будь-яка посада, якщо ти на цій посаді не можеш дати якогось результату.

Дякую. А результату не можна дати, тому що постійна реформа. Дякую за можливість виказати свою точку зору.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Демченко хотів взяти слово. Сергій Владиславович, ви також чи? Да.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

Колеги, я преамбулу, не можу я не згадати законопроект 3711-2, який вже більше ніж рік тому ми могли прийняти і запустити... відновити добір суддів. Цей законопроект був мого авторства та наших з вами колег. На жаль, комітет тоді його не підтримав.

І питання до пана Маловацького, зараз сформулюю. Вчора ми голосували законопроект 3711-д, і як мотивацією, це дослівно голови комітету в нас було вказано на те, що: "Цю модель голосування конкурсної комісії, це за вирішальної участі міжнародних експертів, яка передбачає можливість вирішального голосу міжнародних експертів задля формування дійсно нової і незалежної Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Прошу підтримати." Тобто мотивацією було формування дійсно нової та незалежної Вищої кваліфікаційної комісії суддів.

Як на вашу думку, зараз запропонований законопроект і визначальна участь міжнародних експертів в Етичній раді, чи отримаємо внаслідок реалізації цього законопроекту дійсно нову та незалежну Вищу раду правосуддя?

Дякую.

МАЛОВАЦЬКИЙ О.В. Дякую, шановний народний депутат і колега. Я вам відповім на це запитання дуже просто.

Скажіть, будь ласка, може, я погано розбираюся в міжнародному праві, а яка міжнародна організація в своєму статуті має повноваження формувати органи державної влади в Україні? Яким організаціям ми передали частину цих повноважень на рівні Конституції? Якій міжнародній іноземній організації Україна визначила в своїй Конституції можливість формувати органи державної влади? Я не знаю, чи вони будуть незалежними, мені важко сказати, це політичне питання.

Я можу відповісти на юридичне питання і одразу його запитати: а в якому статуті і якої організації, може, щось пропустив? Навіть, мені здається, в СНД, в організації СНД про контроль повітряного руху було передано тільки частину повноважень на рівні міжнародного договору в спосіб передбачений Конституцією, передбачено в державній військовій адміністрації контролювати частину прольоту повітряних сил. В інших про міжнародні організації немає.

На жаль, законом України, пан Макаров як каже, що немає питань суверенітету, немає. А чи немає питання суверенітету вторинного у цих міжнародних організацій? Чи Україна має повноваження зобов'язати міжнародну організацію своїм законом діяти в певний спосіб? Я зразу відповім: не має. Тому що екстериторіальної дії закону не існує, крім кримінального закону, ну, і при виключних випадках.

Тому з самого початку перед тим, як пропонувати якісь моделі, потрібно розуміти наслідки цих моделей. Виглядає воно (вибачте, будь ласка, я повернуся зараз до теорії міжнародного права, теорії права), виглядає воно не як будь-яка модель, виглядає воно зовсім по-іншому, воно виглядає так, як би наче сьогодні перший день взяли книжку в руки права і пишемо закон, який не існував до цього часу.

Мені дуже дивно слухати, наприклад, я не критикую Венеційську комісію, але дуже дивно слухати посилення парламенту на рішення Венеційської комісії, яке має рекомендаційний характер допоміжному характеру, що за виконання зобов'язань за договором про Раду Європу. В

той час, коли Конституційний Суд протлумавчив норми Конституції. І виникає запитання: що переважає? Тоді виникає запитання: якщо переважають норми Конституції, які протлумачені, і цей закон є обов'язковим... тлумачення є обов'язковим для виконання, тоді виникає запитання: що у нас нова теорія підходу до визначення закону, джерела права? Норми "м'якого права" у нас переважають норми рішення Конституційного Суду. Може так, але це треба записати, щоб всі розуміли, що ми керуємося тепер не внутрішнім законодавством, а іншими рекомендаційними нормами "м'якого права". Наприклад, розповсюдимо теорію *lex mercatoria* відому. Давайте так зробимо, жодних проблем. Але це треба розуміти, наслідки цих... це ж не просто політичні рішення, це рішення, які приймаються, створюється прецедент, закон, це не просто рішення в цій конкретній справі, це заклади основи державності на майбутнє, через 5-10 років це питання знову підніметься.

І виникне запитання, одразу скажу, тут казали, що Голова Вищої ради правосуддя зобов'язаний сформувати цю комісію. Певно він зобов'язаний. А скажіть, будь ласка, багато смертників в Україні підписати виконання такого зобов'язання, знаючи, що Вища рада правосуддя є конституційний орган і керується Конституцією? Погано пам'ятають малий Нюрнберзький процес. А в малому Нюрнберзькому процесі було написано, що пособників, вибачте, гітлерівського режиму, прокурорів, суддів і слідчих судили не за те, що вони виконували закон, а за те, що вони не виконували Конституцію, яка забороняла надзвичайні закони. Це теж треба пам'ятати. Ну, і багато різних концепцій. Це ж з нормотворення. А відповідний ваш комітет дає відповідні заключення. Є концепція. Та концепція може бути будь-яка. Тільки концепція може вписуватися в норми закону і Конституції, а не просто існувати як концепція в теорії. Це ж не наукова робота. Ми закладаємо, ми говоримо про... Ну, парламент – це виразник розуміння народу України.

Ну, не можна підходити до цього, що Венеційська комісія сказала. Ну, Венеційська комісія сказала – хай візьме зобов'язання і виконає. Хай візьме зобов'язання і виконає Венеційська комісія. 62 члена Венеційської комісії, які не понятно, чи проголосували. Хтось бачив підписи 62 членів Венеційської комісії? Якщо вже на то пішло. Не бачили. Чи прийнято воно на засіданні? Ніхто не бачив цього.

Ну, то давайте будемо відповідними, зробимо запит у Міністерство закордонних справ в тому числі в цій частині. Зрозуміємо, чи цей був документ прийнятий. Зрозуміємо, на підставі чого цей документ прийнятий. Поставимо його в дві колонки співмірності з нашим конституційним правом і визначимось.

Але якщо у нас є застереження, наприклад, щодо Ради Європи, що ми виконуємо рішення Венеційської комісії рекомендаційного характеру як обов'язкове джерело права, про це теж треба сказати. Щоб ми просто розуміли, куди ми рухаємось.

Тому що, вибачте, будь ласка, у Вищій раді правосуддя ми приймаємо не тільки дисциплінарні рішення. Дисциплінарні рішення – це самі прості рішення. А що ж тоді Вищій раді правосуддя робити? Чим керуватись? "Рекомендації Венеційської комісії" має Вища рада правосуддя в своєму рішенні написати при виконанні закону? Ні, так, звичайно, можуть, питань немає. Тільки норми такого характеру були введені або указом Президента колись, або імплементовані законом. Є ще теорія самовиконуваних і самоневиконуваних норм. Ну, багато чого можна ще розповісти.

Але мене дивує, якщо чесно, підхід до такого. Це ж питання конституційного характеру. Це ж не просто Вища рада правосуддя, три букви, чи ВККС – три букви. Ну, створять ВККС, і що далі? Призначимо суддів, а потім підемо в Європейський суд і через 5 років нам скажуть, порушена процедура, вибачте, як по Норвегії. Порушена процедура. Давайте скасуємо всі рішення.

Дякую.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Владиславович, будь ласка.

СОБОЛЄВ С.В. Шановні колеги, таке відчуття, що ми просто там гаємо час, бо там з кворумом проблеми, ми там з Сергієм, ще з представниками опозиції могли би встати і зірвати це. Ми не хочемо це робити, бо розмова, на мій погляд, ну, можливо, вперше за історію нашого комітету дуже відверта.

Я, власне, от всі мої виступи сьогодні, що якщо ми не розуміємо, що питання є в тому, яким чином черговий раз там, вп'яте чи вшосте з цими судовими реформами не помилитися, то ми знову через рік, через два знову опинимося точно в такій же ситуації при новому, при тому самому Президенті, при новому парламенті чи при тому самому парламенті. Ну, ми ж з вами не впали з неба всі, хтось адвокат, хтось викладач, хтось там юрист найвищої кваліфікації, хтось суддя – всі мають, ну, достатній життєвий досвід і пройшли, прожили не одну реформу судову. І от чому вони всі не вдалися, от ви не задавалися собі думкою? От ми там придумуємо цілі схеми, яким чином от підібрати отих там найкращих 6 чи 12, чи 7 чоловік, які перевернуть все.

Ви знаєте, мені на ум прийшла оце такий злий жарт, коли людині запропонували сім критеріїв дуже відомих двох особистостей і відібрати по цих критеріях, от кого б ти вибрав. В ці критерії входили: шкідливі звички, твій моральний образ, відношення до жінки, там і так далі, і так далі. І людина по цих семи критеріях обрала отаку особу. виявилось, пропонували двох – Гітлера і Черчилля. Так знаєте, кого він обрав – Гітлера. Тому тут ситуації є дуже і дуже небезпечні.

Ну, от всі ж ми маємо досвід спілкування з унікальними людьми. Ну, от якби зараз запропонувати, умовно, "иных уже нет, другие уже далече", там у

Вищу раду правосуддя таких людей, як, наприклад, Яценко. Ну, всі знають, це світило, ну, це просто от людина від Бога.

_____. *(Не чути)*

СОБОЛЄВ С.В. Так я ж кажу, "иных уже нет, другие уж далече". Ну, от хто б заперечив про це? Чи запропонувати там, я іншого називаю, можливо, таких людей легше називати, коли вже немає там... Той же Буткевич чи Бутейко. І що, ми під них будемо виставляти десятки критеріїв? Ці люди своїм життєвим шляхом заслужили того, щоб бути на таких посадах.

Це ж не вибори, знаєте, емоційні депутата там, чи Президента, чи ще когось, а це все життєвий шлях. І от всі мої виступи підводять до того, що ключове – що ми кладемо в основу того, щоб ми черговий раз не помилились. І щоб судді суддів, як їх називають. Хоча я абсолютно згоден, що це не єдиний критерій, а один з багатьох критеріїв.

І от мені здається, оце ключова річ. Бо коли і вчора в законопроекті, який стільки вже згадують, і сьогодні з'являються норми, які ви не підведете ні під які критерії відбору, або вони будуть настільки умовними, настільки будуть не відповідати реаліям життя, і ми знову в черговий раз наступимо на граблі, підемо і будемо дивуватися, ну, невже ми, українці, такі, що нам треба когось зверху, хто буде над нами спостерігати і буде нам вказувати, як це робити? Я ж при цьому кажу не перший раз, я не проти міжнародних експертів, тільки кожен повинен виконувати свою властиву йому функцію, яка повинна відповідати Конституції, законам і всьому іншому.

Тому от мені здається, от зараз така відверта розмова, ви бачите, представники різних органів влади, вона повинна на кінець-то вивести нас на якийсь шлях, коли не будуть про нас згадувати, що ми були авторами шостої, хтось її критикував, не критикував... і чому я, власне, виступаю? Я міг би не виступати, сидіти, як он Сергій спокійно, і все. Просто через 10-20 років все одно це увійде в історію, все одно виступ кожного, він якимось чином буде

відображений. Ти заявляєш свою позицію, ти попереджаєш про щось, кожен своїм досвідом, рівнем відповідальності і всього іншого. І наш комітет в цьому плані унікальний. От я до чого закликаю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

_____. Колеги, по-перше, я не знаю, ну, я не можу не сказати. Но вчорашнім голосуванням 3711 ми всі визнали один одного недоброчесними. Просто ви це ж розумієте, наскільки я розумію, так? От всі ми, тут присутні, недоброчесні. Чого? Тому що ми сказали, що ми самі не можемо обрати, без допомоги міжнародних експертів визначити на доброчесність інших осіб. Тобто чому ми не можемо? Напевно, тому що ми самі є недоброчесні. А як ще? Більше нічого тут немає.

І друге таке цікаве у мене питання виникло. А от ми обговорюємо участь міжнародних експертів не перший раз. А де участь міжнародних експертів у сьогоднішньому засіданні? Чи можна запитати взагалі їх думки, позиції? Ви ж знаєте, було у нас...

_____. *(Не чути)*

_____. Ні, у нас є представники. Я ще раз кажу, з усією повагою, але ми обговорюємо тих людей, які відсутні тут, в засіданні. Це, напевно, взагалі є некоректним щонайменше.

А щонайбільше, ви ж знаєте, ми не маємо відповіді, крім одної на всі наші питання чому присутні міжнародні експерти і відповідні пропозиції? Тому що немає довіри до нас, до нас з вами, до влади, яка на сьогоднішній день є діючою в нашій країні. Так, можливо, ще раз кажу, нам необхідно зосередитися на відновленні довіри до нас, а не передаванні функцій, які нам належать з вами? Тим самим визнати, що ми неспроможні. Тим самим

визнавати, що ми недоброчесні. Ну, і так далі. Я не знаю, можливо, це більшості або меншості, сподіваюсь, що все-таки меншості є нецікавим, так? Але мені цікаво. Ну, як, щоб я себе визнав недоброчесною особою або некомпетентною особою?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Власенко, будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую, пане голову.

Насправді Сергій Владиславович підняв абсолютно справедливе питання: чому всі роки реформування, а ситуація все гірша і гірша?

Ви знаєте, я судову реформу спостерігаю з 2001 року, коли була мала судова. І теж пам'ятаю, як практикуюча людина, з 10-го року я спостерігаю перманентну судову реформу, яка відбувається у стінах Верховної Ради. І чим більше реформ, тим гірша ситуація в судовій системі. Бо якщо взяти ситуацію в судовій системі, припустимо, 2009 року, до початку реформи 10-го року, і взяти її сьогодні, після трьох, по суті, уже реформ, насправді ситуація не зрівняна. Бо я, чесно кажучи, може, я довго живу, не знаю, але я пам'ятаю, ще коли суди здебільшого виносили чесні і справедливі рішення. І коли рішення, які викликали серйозну критику, були реально поодинокими і вони обговорювалися всім суспільством. Я це пам'ятаю. І, напевно, може, і не треба було реформувати судову систему і тоді якось би воно йшло.

Але знову-таки, що можу сказати, розглядаючи або спостерігаючи судові реформи з 10-го року. Нам весь час підсовують якісь хибні тези. В чому полягала реформа, припустимо, 10-го року? По-перше, суддів підвисили на гачок, бо скоротили процедуру звільнення, і передали можливість оскаржувати рішення ВРП до Верховного Суду і процедура одразу швидко скоротилося, бо отак судді ж пручалися і треба було, значить, іти судитися, а судитися – це не один місяць і так далі. Це було перше.

Друге. Потім сформували повністю свою ВРП, повністю свою ВРП сформували для того, щоб легше, значить, ці всі речі проводити. Тобто

швидке рішення ВРП, значить, абсолютно коротке рішення відповідних... у Вищій спеціалізованій, я перепрошую, передали, у Вищій спецсуд передали тоді ці питання на розгляд.

І третє, що тоді зробили. Значить, тоді сказали так: всім, хто має право на відставку, всі у відставку. І якщо ви підете у відставку до 1 січня 2011 року, то ви отримаєте нормальні грошові кошти на виході. А всіх, хто піде починаючи з 1 числа, значить, то отримають менші грошові кошти. І зрозуміло, що всі, хто не хотів приймати участь в тому, що відбувалося в судовій системі за період Віктора Федоровича, пішли у відставку. Тобто таким чином тоді всіх, так би мовити, старих почистили і набрали молодих і нових. Тобто це була реформа "нових облич", я її називаю. Це те, за що зараз мій добрий колега Олег Анатолійович Макаров ратує: знов нових і знову молодих. І тоді у нас пропало наставництво, тоді у нас пропала передача досвіду, тоді у нас пропали якісь червоні лінії. І молоді, наглі, цинічні прийшли і все зробили.

Зараз нам пропонують іншу реформу. Нам кажуть, значить так, "нові обличчя", це вже проїхали ми цю технологію, вона вже завершилась, зрозуміло, що це ні до чого гарного не приводить, тепер у нас технології іноземців. Тепер все повинні вирішувати іноземці. От все. І навіть якщо три на три, то іноземці вирішують або представники іноземців.

Це ж не ті питання, які треба вирішувати для того, щоб пройшла реальна ґрунтовна судова реформа. Треба починати взагалі з інших речей, треба починати з реформи юридичної освіти. Бо в ситуації, коли більше 300 вишів випускають щорічно 14 тисяч юристів, то це шлях в нікуди.

_____ . До речі, наш комітет цим не займається.

ВЛАСЕНКО С.В. Треба піднімати питання, при всій повазі до всіх присутніх колег, це... І знову, якщо говорити про виші, є, звичайно, виші...

Бо коли я закінчував, було чотири школи: Київ, Львів, Харків, Одеса. Все. І все. Але це був рівень.

Звичайно, є і сьогодні виші, які цього рівня досягають. Але, на жаль, більша частина, і я спираюсь на дослідження, яке проводило Міністерство освіти у 2018 році, і називаю цифри звітти. Можливо, зараз трошки ситуація інша, але точно не кардинальна. Але більшість вишів юридичних не мають ані професорсько-викладацького необхідного складу, ані матеріально бази для того, щоб готувати якісних юристів. А ми потім дивуємося, звідки такі судді у нас там, звідки такі прокурори, звідки такі адвокати, звідки такі юристи державні службовці, з тих вишів, які не мають ні матеріальної бази, ні професорсько-викладацького складу.

Знову, при всій повазі до колег, скільки у нас кандидатів? Скільки десятків тисяч кандидатів наук у нас юридичних? А скільки докторів наук зараз тисяч у нас в Україні? Це все, вибачте, при всій повазі, колеги, ні на кого не зазіхаю, але це все вже знівельовано, це вже зруйновано. Де, вибачте, не подивись – доктор юридичних наук. Ще раз, не маю на увазі нікого конкретного, говорю про проблеми.

Може з цього треба починати? Може треба міняти підходи до добору суддів? Може треба прибирати суб'єктивізм звітти? Може треба якось по-іншому на це дивитися? А ми знову робимо все те саме, тільки тоді були у нас нові обличчя, а тепер ми кажемо, ні, тепер все будуть вирішувати іноземці, знову треба розганяти цю ВРП, бо вона погана, треба набрати свою нову ВРП. Хотіли перед цим підвісити Верховний Суд, звільнивши, скоротивши кількість пополам. Ми це все бачили, це все проходили, це все знову закінчиться тим, про що каже Сергій Владиславович, знову через два роки ми будемо сидіти і дивуватися, а чого ситуація стала ще гірша, ніж вона була? І замість того, щоб вирішувати реальні, глибинні проблеми, які існують і у правничій професії, і як наслідок в усіх галузях правничої професії, в тому числі і в судах, ми займаємося знову, вибачте, пересуванням ліжок.

Тобто може про це? Я ж чому кожен раз кажу, хлопці, де стратегія, куди ми йдемо? Поясніть, що буде, що ми хочемо досягти? Це ж не прості питання, я ж їх задаю не просто так. Ми повинні всі розуміти, що ми хочемо отримати, бо набір порожній гасел про те, що ми хочемо отримати чесний справедливий суд – це порожні гасла, які так, вони правильні, але вони порожні з точки зору наповнення, як ми це повинні зробити.

Тому може про це нам краще говорити, ніж говорити про законопроект, при всій повазі до всіх авторів, який очевидно має конфлікт з Конституцією, який очевидно має проблеми. Знову, не хочу використовувати там складні якісь вербальні конструкції. Може нам про це говорити, і може ми внаслідок цього прийдемо до якихось рішень?

Бо знову таки, я розумію проблематику ВККС, яку вже там знову згадували, ми пройшли, але ВККС – гаряче питання, у нас два роки нема ВККС. Але ВРП – не гаряче питання. Воно важливе, нагальне, але воно не так горить, як ВККС. ВРП є, воно працює, до нього мільярд питань, до нього мільярд претензій, але воно є і воно працює. Може трошки більше подумати, провести може от такі дискусії, як зараз, проговорити це, знайти точки дотику і знайти якісь реальні виходи із ситуації.

Не хочу вангувати, але я те саме казав в 10-му році, я те саме казав в 16-му році. Не голосував я за жодну реформу. До речі, робив все те саме: робив поправки, вносив, подавав, їх так само ніхто... тоді не дивилися на них. Тоді був Віктор Федорович, так само, як зараз: був Президент від одної політичної сили, більшість у нього була разом з комуністами в парламенті, уряд був його, губернатори були його, органи місцевої влади були його. Все, як зараз, один в один, нічого не помінялось.

І я говорив все те саме, що я говорю зараз. І я завершував завжди: хлопці: через 2-3 роки ми знову будемо сидіти, чухати потилицю, дивуватися, чого ми знову станцювали гопака на граблях і чого ми знову не отримали результату. Ми не отримали чесного, незалежного, справедливого суду, доступного для людей. От і все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Є тоді пропозиція... Олег Анатолійович, ви перший згадували поправки, потім Ольга Володимирівна, там є деяка пропозиція щодо суддів Конституційного Суду у відставці, щоб ми її поправили.

Олег Анатолійович.

МАКАРОВ О.А. Якщо є табличка, поправка 29. Мова йде про те, що протягом 15 днів ... *(Не чути)*

Погоджуюся з тим, що комітет, до предмету відання якого належить питання правосуддя, після отримання довідки про результати спеціальної перевірки щодо кандидатів на посаду члена ВРП та списку кандидатів, рекомендованою Етичною радою для обрання на посаду ВРП, має проводити співбесіди для визнання професійної компетентності кандидатів, які пройшли спеціальну перевірку та включені до списку кандидатів, рекомендованих Етичною радою. І така форма діяльності комітету, як співбесіда, не зовсім узгоджується з іншими приписами закону, зокрема, відповідно до Закону про комітети. Організаційна функція комітетів, серед іншого, полягає в попередньому обговоренні відповідно до предметів їх відання кандидатур посадових осіб, яких згідно Конституції обирає, призначає і затверджує Верховна Рада або надає згоду на їхнє призначення в підготовці до розгляду Верховної Ради України відповідних висновків цих кандидатів.

Тому відповідно у 81-й і в 92-й слова "співбесіди для визначення професійної компетентності кандидатів" замінити словами "попереднє обговорення кандидатів". Ви підтримуєте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає заперечень, шановні колеги?

_____ . А як в діючому?

МАКАРОВ О.А. В діючому, можна відкрити, але переконаний, що написано правильно, попереднє обговорення.

_____. Дивіться, співбесіда – це тоді... Ні, співбесіда – це тоді фактично нове повноваження комітету вводиться, якого немає. А попереднє обговорення – це елемент процедури розгляду питання комітетом. То тоді або потрібно ставити питання про нове повноваження комітету, або так, як Олег Анатолійович пропонує.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ігор Васильович, там, в Регламенті...

_____. У чинній редакції комітет попередньо обговорює...
(Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є пропозиція тоді підтримати пропозицію Олега Анатолійовича щодо цих двох поправок.

МАКАРОВ О.А. Далі, я не знаю, тут, можливо, буде дискусія. 246-а, подивіться, будь ласка...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Те, що ви говорили про стаж роботи для того, щоб бути членом експертної ради.

МАКАРОВ О.А. Да, там, значить, зараз у нас 10, я хотів би пропонувати 5, а в редакції, яка пройшла підкомітет, 15 стало. То в мене питання, можливо, той, хто 15 пропонував, дасть аргументацію, я просто не знаю, що малось на увазі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Миколайович, я думаю, що дасть.

Михайло Миколайович, будь ласка.

НОВІКОВ М.М. Нагадайте, будь ласка, до кого це така вимога?

МАКАРОВ О.А. Зараз я прочитаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. До члена експертної ради. Етичної ради.

МАКАРОВ О.А. Членами Етичної ради можуть бути особи, які мають бездоганну ділову репутацію, високі професійні та моральні якості, суспільний авторитет, відповідають критеріям професійної етики та доброчесності, мають досвід роботи в тому числі в інших країнах, не менше ніж (було 10, стало 15 років) зі здійсненням процесуального керівництва, підтримання державного обвинувачення в судді чи здійснення судочинства у справах, пов'язаних з корупцією.

_____. *(Не чути)*

МАКАРОВ О.А. Отак виходить, що 15 років з корупцією треба боротися. То скільки у нас людей таких ... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Роман Бабій, будь ласка.

БАБІЙ Р.В. Я читаю ту табличку, яку розіслали нам сьогодні, останню колонку, і там немає мови про 15 років. Там деякі правки враховано частково, і вона звучить таким чином...

_____. *(Не чути)*

МАКАРОВ О.А. А, в галузі права зараз стоїть...

БАБІЙ Р.В. Да. "Членами Етичної ради можуть бути особи, які мають бездоганну ділову репутацію, високі професійні та моральні якості, суспільний авторитет, відповідають критеріям професійної етики та добросовісності, мають досвід роботи не менше ніж 15 років зі здійснення судочинства або адвокатської діяльності, або прокурорської діяльності, або наукової діяльності у галузі права".

ГОЛОВУЮЧИЙ. Підходить?

МАКАРОВ О.А. Не підходить, але не буду сперечатися. Я би 10 в такій ситуації залишив, якщо загального стажу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Миколайович Новіков.

НОВІКОВ М.М. Я вам можу пояснити, що особа, яка буде здійснювати, умовно кажучи, нагляд за членами Вищої ради правосуддя, член Етичної ради, він має мати досвід не менше ніж член Вищої ради правосуддя.

МАКАРОВ О.А. Добре. Там було...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, Олег Анатолійович?

МАКАРОВ О.А. І останнє.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це те, що стосується оскарження в Верховному Суді? Є відповідні враховані поправки. Да, я думаю, що там...

МАКАРОВ О.А. Останнє, я просто хочу почути, можливо, у мене є прихильники, крім мене одного, щодо невчасності подання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є, ми почули від Сергія Демченка.

МАКАРОВ О.А. Другого розділу про дисциплінарних інспекторів, тому відгукніться, якщо є прихильники, буду ставити на голосування. Мова йде про виключення повністю розділу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олег Анатолійович виключає своїми поправками, там купа поправок, повністю весь розділ. Я так розумію, у Сергія Олексійовича така ж позиція і...

МАКАРОВ О.А. Про дисциплінарних інспекторів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І Сергій Володимирович.

МАКАРОВ О.А. Тобто тільки нас двоє, не хочу час забирати просто комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, зрозуміло.

Дивіться, це позиція...

МАКАРОВ О.А. Моя мотивація така, що це інститут новий, і для того, щоб прийняти його, треба подавати окремий законопроект, реформувавши, якщо ми хочемо реформувати, Вищу раду правосуддя. А коли зразу вткнули і обрання нових членів Вищої ради правосуддя, і перевірка діючих, і ще й туди інспекторів, то зараз воно точно не буде прийнято, і інспектори будуть прийняті в якійсь редакції, не дуже продуманій.

Тому я би забрав і окремим законом обговорював би приймати зараз чи пізніше, в такій чи в такій редакції. А оскільки ми ж хочемо це все прийняти бігом, на цій сесії, то зараз в нас буде армія нова інспекторів і нових кримінальних справ, і НАБУ буде завантажена новими історіями і новою категорією громадян ...*(Не чути)*

ДАНІШЕВСЬКА В.І. Андрій Євгенович, можна репліку?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, Валентина Іванівна.

ДАНІШЕВСЬКА В.І. Я б хотіла зазначити, що цей розділ і це питання взагалі впровадження його потребує бюджетних асигнувань, і тому бажано би було говорити про джерела, і коли воно буде набувати чинності, якщо буде прийнято, тому що... *(Шум у залі)* Тому що тих асигнувань, які має сьогодні Вища рада правосуддя, чи хто це взагалі буде фінансувати, якщо це буде щось окреме, і це не визначено ні в пояснювальній записці, ніде.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Почув.

_____. ...*(Не чути)* А зараз скільки їх кількість?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, вони зараз також працюють, але це інша служба дисциплінарних інспекторів.

ДАНІШЕВСЬКА В.І. Вони зараз працюють в структурі ВРП, так? Як патронат. Допмагають фактично. *(Шум у залі)* Це у Вищій раді правосуддя.
(Шум у залі)

_____. ...І ви до кінця в мене зараз перепитуєте, і всі інші не знають, про що ви питаєте, говорить про те, щоб зараз ми щось приймемо

непродумане, розумієте? Хто написав той, хто потім переписує по три рази і три редакції дає. Отой хтось придумав, а ми тут будемо зараз без обговорення це питання зараз впроваджувати і будемо ще десять раз потім переголосовувати зміни.

Хоча би ввести норму комітетську, що набуває чинності з 2024 року, привіт міністру юстиції, який все з 24-го вводить, що тільки може, дайте туди інспекторів ... *(Не чути)* можливо. І до 24-го може в нас тьма буде, що з ними робити. Тому я вважаю, що це небезпечно зараз і непродумано просто.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Почув.

Ольга Володимирівна.

СОВГИРЯ О.В. Я тут прошу звернути увагу на одну неточність. Є врахована частково і врахована правка 266 і 267, де пропонується включати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Як можливість, щоб Рада суддів обирала суддів Конституційного Суду у відставці до складу Етичної ради.

СОВГИРЯ О.В. Етичної ради доброчесності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, просто Етичної ради.

СОВГИРЯ О.В. Так, Етичної ради. Вибачте.

Тут є неточне зовсім формулювання по суддям Конституційного Суду у відставці. Дивіться, якщо ми відкриємо статтю 149.1 Конституції, то підстави припинення повноважень суддів Конституційного Суду діляться на дві групи – це припинення повноважень і звільнення судді. І серед цих підстав, от припинення, звільнення, є так звані позитивні підстави, коли, наприклад, припинення повноважень у зв'язку із закінченням строку повноважень, досягнення 70 років. Є, умовно назвемо, негативні: це

припинення громадянства, набрання законної сили рішенням суду, там смерть судді Конституційного Суду. І у звільнені також є, наприклад, неспроможність виконувати свої повноваження за станом здоров'я – це може бути позитивна; порушення вимог щодо несумісності – негативна, вчинення істотного дисциплінарного проступку – негативна, подання заяви про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням. Тобто подання заяви про відставку, те, що враховано в редакції, - це одна із підстав для звільнення судді Конституційного Суду, якщо його термін повноважень не закінчився. Ну, якісь там у нього є причини, з яких він подає у відставку, розумієте.

А ми не врахували, що ми можемо включити туди суддів Конституційного Суду, які весь свій строк повноважень вичерпали, які досягли 70 років, які, наприклад, припинили свої... звільнилися у зв'язку із неспроможністю виконувати повноваження за станом здоров'я, у зв'язку зі звільненням за власним бажанням.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. А вони не вважаються суддями у відставці?

СОВГИРЯ О.В. Ні, не вважаються. От про те я і говорю.

Дивіться, і тому я пропоную комітетські правки, да?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Там, де згадується в цій поправці, ми по всіх поправках це можемо змінити. Але пропозиція яка?

СОВГИРЯ О.В. Що це судді Конституційного Суду... Значить, в тих поправках, там, де йдеться про суддів Конституційного Суду, це 266, 267 відповідно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Там є і інші.

СОВГИРЯ О.В. Да. В цих правках замінити "суддів Конституційного Суду у відставці" замінити на "суддів Конституційного Суду, повноваження яких припинені у зв'язку із пунктом 1, 2, частини першої статті 149.1"...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це неможливо, Ольга Володимирівна. Я думаю, тут краще просто відмовитися від цього...

ДАНШЕВСЬКА В.І. Можливо, ми подумаємо, кого будуть, власне, яка традиція є в суддівському корпусі. Якщо три особи має представити судова система, судова система, то або не слід нічого перераховувати. Якщо ми схочемо адвоката Макарова від судової системи представити, ми це зробимо. Але оце є обмеження фактично. І якщо вже це будуть судді чи судді по пункту такому, такому, судова система буде обирати суддів. Щоб ми розуміли.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви знаєте, є тоді пропозиція. Дякую, Валентина Іванівна. Сергій Олексійович, зараз я дам слово.

Є тоді пропозиція. З урахуванням того, що якщо сама ідея, яка викладена, вона, ну, зрозуміло, що вона... Ні, давайте суддів або суддів у відставці. Так, щоб це не прибрати суддів Конституційного Суду у відставці.

ДЕМЧЕНКО С.О. До цього питання, Андрій Євгенович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Сергій Олексійович.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ольга Володимирівна, скажіть мені, будь ласка, хто з суддів Конституційного Суду успішно пройшов кваліфікаційне оцінювання?

СОВГИРЯ О.В. Для суддів Конституційного Суду не передбачено.

ДЕМЧЕНКО С.О. Не передбачено. Так а як повинні працюватися норми, якщо у нас кандидатами Етичної ради можуть лише ті бути...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Просто без суддів Конституційного Суду.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це в тому числі мною запропоновано.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну, це глупість ваша. Тому що не можна суддів Конституційного Суду включати до Вищої ради правосуддя.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, давайте будемо вибирати вираження. Добре?

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну, а як по-іншому? Ну а як по-іншому сказати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре?

ДЕМЧЕНКО С.О. Добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

_____. Андрій Євгенович, тоді ж прибираємо ісуддів ЕСПЛ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А вони ж невраховані, наскільки я розумію, в остаточній редакції.

_____ . Ні, у нас написані вони там.

СОВГИРЯ О.В. Ні, в остаточній редакції...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Їх немає в остаточній редакції, да. Давайте прибираємо: суддів Конституційного Суду у відставці. Ніхто не заперечує?

МАКАРОВ О.А. *(Не чути)*

СОВГИРЯ О.В. Що якщо є обвинувальний вирок суду. Олег Анатолійович, почитайте підстави.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олег Анатолійович, навіщо це ми будемо робити?

МАКАРОВ О.А. Тут звільнення, а тут припинення. ...*(Не чути)*

СОВГИРЯ О.В. Почитайте всі підстави припинення, які є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Там і там, те, що Ольга Володимирівна сказала, що є позитивні і негативні. Тому, я думаю, що буде краще, якщо ми це просто приберемо з тексту законопроекту.

Судді або судді у відставці. Нема зауважень? Добре. Дякую.

Шановні колеги, хто ще... Судді у відставці, да.

В кого є ще пропозиції по поправках?

(Загальна дискусія)

_____ . Скажіть, будь ласка, 284-а.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз. 284-а, да.

_____. 284-а вона врахована. У мене пропозиція її відхилити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще раз.

_____. 284 правка, яка стосується того, що тільки судді або судді у відставці, які пройшли кваліфікаційне оцінювання. Тому що люди не проходили кваліфікаційне оцінювання не через, власне, небажання того, а тому що держава, встановивши обов'язок, не спромоглась забезпечити його виконання або взагалі такої норми не було. Я вважаю, що це є обмеження осіб брати участь в цій Етичній раді.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це з одного боку. А з іншого боку, є багато, які не пройшли кваліфікаційне оцінювання з підстав невідповідності вимог доброчесності, професійної компетентності...

_____. Є наслідки непроходження кваліфікаційного оцінювання. Вони встановлюються абсолютно іншим законом. Тоді потрібно виписувати цю норму коректно, на мою думку, що ті, які відмовились проходити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я особисто проти того, щоб цю норму змінювати, і буду наполягати на врахуванні цієї поправки.

_____. Давайте проголосуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте проголосуємо.

Правка 284, яка підкомітетом рекомендується для врахування. Народний депутат Маслов ставить на голосування щодо її відхилення. Правильно?

СОБОЛЄВ С.В. Можна уточнення?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

СОБОЛЄВ С.В. А ми маємо на увазі тих, хто проходив і не пройшов, чи тих, хто не пройшов?

_____ . Тут нормою якраз і передбачено, що взагалі ті, хто не проходили, навіть через те, що їх не запрошували для проведення кваліфікаційного оцінювання, навіть ті судді, які пішли у відставку, коли ще не було кваліфікаційного оцінювання. Тому я і говорю, що ця норма просто некоректна, є наслідки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я почув.

Тоді яким чином ми ставимо, ми ставимо пропозицію, давайте позитивну поставимо пропозицію, як от зазначено, так буде просто краще голосувати.

Хто за те, щоб врахувати мою поправку 284? Прошу підтримати і проголосувати. Хто – за? 10 – за. Хто – проти? Утримались? 1 – проти, 3 – утримались.

Не голосував?

НОВІКОВ М.М. Я не голосував, тому що я сам суддя, який не пройшов ...*(Не чути)*, я десь вбачаю тут може бути конфлікт інтересів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Миколайович, ви можете принести, на мій погляд, значно більше пользи в комітеті, тому ми вас не відпускаємо. Ну, а наступного разу обратися?

Так, добре, що стосується дисциплінарних інспекторів. Я вже зазначив свою позицію, тобто це позиція в тому числі редакції першого читання, це пропозиція внесена Президентом як елемент цього законопроекту. Тому я вважаю, що ми маємо залишити всі положення, які стосуються дисциплінарних інспекторів разом з тими поправками, які були рекомендовані підкомітетом для врахування в цій частині закону.

Олег Анатолійович, ви хочете поставити на голосування?

МАКАРОВ О.А. Ну, я задав питання. Так, поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поставити на голосування як елемент концепції.

Тоді хто за те, щоб залишити блок, який стосується дисциплінарних інспекторів, в редакції цього законопроекту, який підготовлений до другого читання. Тобто це принципова позиція, позиція концептуальна. Я підтримую залишення інституту дисциплінарних інспекторів, як він виписаний і підготовлений до другого читання. Прошу підтримати те, щоб вони залишалися в цьому законі.

Прошу голосувати, будь ласка. Хто – за? 10 – за. Хто – проти? 1 – проти... 3 – проти... 4 – проти. А, ви утримались. Я просто не сказав, хто утримався, а ви вже підняли. Я так розумію: 2 – проти, 2 – утримались. Добре.

Які ще поправки, шановні колеги?

_____. Андрій Євгенович, 659-а, ваша пропозиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 659-а.

_____ . Дивіться, тут норма така передбачена, що логіка цієї норми. Передбачається, що до складу Етичної ради пропонується нашими міжнародними та (або) іноземними організаціями три особи. І далі пропонується, що якщо вони не запропонували, то тоді інші суб'єкти надають. Але в кінці цієї норми зазначено про те, що перший склад Етичної ради розпочинає роботу за умови призначення щонайменше чотирьох членів, з яких двоє все ж таки запропоновані міжнародними та іноземними організаціями в порядку, визначеному цим законом.

Дивіться, яка штука, от вони не пропонують нам своїх експертів, що ми робимо? Ми іншими суб'єктами, а у вас норма, що все ж таки почне ...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є пропозиція тоді в цьому останньому абзаці прибрати, просто: перший склад Етичної ради розпочинає роботу за умов призначення щонайменше чотирьох членів Етичної ради в порядку, визначеному цим законом.

_____ . Да. Добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Немає заперечень? Немає заперечень.

Тоді враховуємо як комітетську, частково мою правку враховуємо, я думаю, що так краще, просто ми прибираємо частину цієї правки.

Колеги, які ще поправки? Там тимчасовий характер, він співпадає за пропозиціями, в тому числі і Венеційської комісії, співпадає з постійним строком, який є 6 років. Є відповідна поправка моя, яка обмежує цей строк до 3 років існування першого складу. Я прошу... Яка це поправка? Зараз ми знайдемо її.

Тут питання: 6 років чи 3 роки? 6 років – це була рекомендація, якщо не помиляюсь, Венеційської комісії, між тим у нас була дискусія на підкомітеті, що шість років для України це, мабуть, не дуже тимчасовий характер носить. Тому можемо... 663 поправка.

Сергій Владиславович, якщо ви підняли це питання, яка ваша пропозиція: шість років чи три? Колеги? (*Шум у залі*)

Ну, тоді, якщо ніхто не заперечує, тоді будемо... якщо ми для Вищої кваліфікаційної комісії два роки визначили, я думаю, що буде логічно для Вищої ради правосуддя, щоб був десь співмірний... Ні-ні, давайте три роки. Є відповідна поправка. Тоді якщо ніхто не заперечує, враховуємо тоді поправку 663, так? Добре.

Є якісь ще пропозиції?

_____. Взагалі, знаєте, я ж як би до суду далека людина, але завжди працюю в межах безспірних правовідносин. І ми коли говоримо про безспірність, ми завжди як би визначаємо чіткі і конкретні критерії, які можна застосувати.

Просто для запитання. Чи не можемо ми все ж таки виписати якусь добродесність якимись конкретними дефініціями, про які можна сказати...

Чому питання взагалі зайшло? Буквально щойно вернувся з Комітету перед тим з правоохоронної діяльності, і ми обговорювали питання застосування амністії. І було питання дуже вузьке: наявність просто-напросто довідки УБД для одних людей – це можна застосувати амністією, а якщо це доброволець, який захищав територіальну цілісність нашої держави на кордоні у складі добробатів, не можна, тому що в нього немає цієї довідки УБД. І буде оціночне судження. Чи можемо ми тут визначити якимось чином, прибравши оціночне судження, і конкретизувати цю добродесність?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що той, хто зможе конкретизувати поняття добродесності за допомогою якихось повністю об'єктивних критеріїв, ну, це можна десь не кандидатську, а докторську дисертацію захистити, тому що, безумовно, вона базується, питання оцінки добродесності, на деяких об'єктивних критеріях. Але я просто, це просто вже прокоментую, я це коментував вже в тому числі і для засобів масової інформації, тому що було

питання, а як це буде. Я говорю, ну, наприклад, якщо Етична рада, да, в когось там з членів ВРП десь знайде, що він або вона два рази на два дні, як це, затримав подачу там, наприклад, електронної декларації щодо... да, повідомлення про зміну в істотному... і якщо на цій підставі ця Етична рада винесе висновок про, наприклад, недоброчесність, то я маю стовідсоткову впевненість, що жодний суб'єкт призначення чи подання не підтримає цю пропозицію, тому що має бути в будь-якому випадку пропорційність. Як ми можемо пропорційність об'єктивними критеріями? Ну, це було б добре, але давайте почнемо хоч з цього, тому що, в принципі, цього, навіть і цих критеріїв законом не було передбачено.

ДАНШЕВСЬКА В.І. А можна таке ще запитання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, Валентина Іванівна.

ДАНШЕВСЬКА В.І. Здається, що суб'єкти призначення ніколи не побачать тих, кого визнали недоброчесними. Вони побачать лише тих, кого комісія буде їм пропонувати. І, власне кажучи, цього фільтру, про який ви говорите, не відбудеться. Це вже все буде відбуватися в судах, тобто ми... уже комісію призначають, ВРП призначають, а кандидати будуть судитися у Верховному Суді, де Верховний Суд буде складати ці пазли, хто чи дійсно доброчесний, чи не дійсно, чи такий... А головне, що це ні до чого не призведе. Вже, умовно кажучи, сформована ВРП, і оце судове оскарження, яке там записано начебто на вимогу Венеційської комісії, ну, за порадою, так скажімо, да, воно ні до чого не призведе. Тому що ми вже ж точно не попризначаємо інших, да, визнаємо, що... і люди будуть боротися за збереження своєї репутації.

То, можливо, нам замість оцього судового контролю, безперспективного абсолютно, уявіть собі, взяли вас, не взяли мене, я звертаюсь до суду, уже і вас не посунеш, бо ви доброчесний, і я, що я

висуджу, мене все рівно вже не призначать. Ми вже пройшли цей шлях, можливо, варто врахувати досвід.

Коли йшли конкурси на посади в Верховному Суді, в ВАКС, людей попризначали, а всі решта, хто залишилися, судилися в нас з Вищою кваліфікаційною комісією. І це дійсно трагедії цих людей. Що ми задоволимо, як можна відновити право людини бути переможцем конкурсу? Ніяк, власне. Але люди змагалися в судах за збереження своєї репутації.

То, можливо, нам варто подбати про те, щоб не те, щоб ті, хто не пройшли, мали можливість до суду звернутися. Це таке знуцання із суддів, із тих, хто до них звернувся, з усіх. Це така трагедія. Можливо, нам треба подбати про те, щоб люди, які не пройшли, не були обрані, щоб їхня репутація не постраждала.

_____. *(Не чути)*

ДАНІШЕВСЬКА В.І. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Валентино Іванівно, я, коли коментував, я мав на увазі саме, тут же є дві різні ситуації. Одна ситуація, є відкритий конкурс, хтось пішов на конкурс, не пройшов якесь навіть сито, але зрозуміло, що, з моєї точки зору, з цих підстав звертатися до суду – це, мабуть, безперспективно. Я розумію. Тому що це була одна із дуже таких, я б сказав, наполегливих рекомендацій Венеційської комісії.

Але коли ми говоримо про, наприклад, одноразову перевірку, то це інша ситуація. Тобто це, якщо особа може в результаті цієї перевірки втратити посаду, яку він займає, яку він вважає, що він має право займати і всім відповідає, тобто тут десь різна ситуація. Отут судовий захист, я вважаю, що він є дуже доречним.

Тому що, інша ситуація: конкурс, не пройшов конкурс, ну, буває.

ДАНІШЕВСЬКА В.І. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я зараз не хочу зосередитись на своєму власному досвіді, тому що це дійсно дуже чутливе питання.

ДАНІШЕВСЬКА В.І. Можливо, ясніше... Якщо щось щодо діючих, вони можуть захищатися в суді. Ті, які не перемагають в конкурсі, щоб вони не втрачали... Бо, розумієте, я хвилююся не лише за те, що постраждає тільки одна людина, просто судді ж – люди розумні, да. І хто буде ризикувати власною репутацією, яку він надбав за все життя, перебуваючи в суддівському кріслі, для того, щоб потрапити в ВРП, а там по ходу тобі скажуть, що ти взагалі ні на що не годишся, і ми не отримуємо якісний кандидатів, заяв не отримуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Валентина Іванівна, тут я погоджуюся частково з цим. Але тут є така дискусія, вона дуже об'ємна. Питання полягає в тому, що все одно люди, які не пройшли якісь конкурси, вони все одно йдуть до суду. Ми ж не зможемо це зупинити. І вони в цьому випадку, якщо ми не включимо цю поправку, яка запропонована і рекомендована Венеційською комісією, щоб саме був Верховний Суд, то вони всі підуть до окружного адміністративного, наприклад, потім – до апеляції, потім – до Верховного. І вся ця історія їхньої невизначеності вона буде тривати ще дуже довго.

ДАНІШЕВСЬКА В.І. Ми ж не виключаємо і того факту, що суди будуть задовольняти такі позови. *(Шум у залі)* Тобто нічого ходити до суду, коли суд може тільки відмовляти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Валентино Іванівно, з урахуванням того, що... Я от скажу відверто, під стенограму. Я це обговорював і з експертами

Венеційської комісії, вони це розуміють і вони самі говорять, що все одно вони підуть до суду. То якщо вони підуть до суду щодо ВРП, конкурсів до ВРП, то хай вони підуть вже до Верховного Суду, тому що є, мабуть, більша довіра до Верховного Суду з боку експертів Венеційської комісії, це, мабуть, зрозуміло. І є ще оце питання, яке зменшує строк усього цього судового оскарження на відміну від окружних судів, апеляційних і потім верховного і так далі.

Тому саме тому була ця поправка і запропонована, тому що в мене з колегами з Венеційської комісії була така сама дискусія. Вони сказали: вони все одно підуть до суду, давайте краще це врегулюємо в належний спосіб.

Денис Маслов, потім Максим Дирдін.

МАСЛОВ Д.В. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, я перепрошую. Михайло Миколайович, потім – Денис, потім – Максим.

НОВІКОВ М.М. Шановні колеги, я мовчав, але бачу, прийшов час щось сказати. Я вам скажу, що відносно питання добросовісності, я як бувший суддя намагався дослідити це питання не з точки зору політичного визначення, а з точки зору правового визначення. Я шукав, чи є правове визначення "добросовісності". І знайшов. Є воно в Законі "Про державну службу". І визначається приблизно, я зараз по пам'яті вам так скажу, визначається приблизно воно десь так, там теж виписана конкурсна процедура. Визначається таким чином: визначається добросовісність державного службовця. До речі, хто такий член ВРП? Він теж виконує певну функцію, яку держава поклала на нього, він не визнається державним службовцем, якщо мені правильно... але він виконує державну функцію.

Можна провести аналогію. Визначається добросовісність державного службовця як здатність при здійсненні виконання державних функцій

керуватися не власними, а суспільними інтересами, крапка. У нас, коли ми визначаємо, що буде перевіряти Етична рада, по-перше, ми зразу кажемо: Етична рада, вона перевіряє на предмет етики – Етична рада. Ми туди підтягуємо добросовісність.

Але щодо етики ми зазначили такий термін – професійна етика. У мене зразу виникає питання: якої професії? Члена ВРП, члена Етичної ради або попередньої професії, з якої кандидат прийшов до ВРП? Професійна етика чого, кого?

От тому, коли стояло питання тільки добросовісності, то мені було все зрозуміло. Коли ми проводили одне із засідань підкомітету чи обговорення – нагадайте мені прізвище, Герхард з Ради Європи, він був присутній. Андрій Євгенович, не пам'ятаєте? Герхард...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Райснер.

НОВІКОВ М.М. Да. Коли ми з ним спілкувалися, він теж задав це питання. І я тоді йому пояснив: у моєму розумінні, з точки зору права, добросовісність, вона може бути визначена тільки відносно особи, яка була на державній службі. По-перше, оскільки вона за свою діяльність, вона довела, що вона має здатність діяти не у власних інтересах, а в інтересах суспільства. У неї пріоритети інтересів суспільства над інтересами власними.

І я йому тоді пояснював, що саме через визначення, визначено в законі, що таке добросовісність, то допускати до таких процедур у конкурсах можуть ті особи, які дійсно мали якісь можливості довести, що вони здатні не піддаватися певним, як там, по-російськи соблазнам, перекладіть мені.

_____ . Впливам.

НОВІКОВ М.М. Ні, спокусам, да, спокусам. Не піддаватися спокусам, а дійсно діяти не у власних, а в суспільних інтересах. І це може бути особа, яка має великий досвід перебування на державній службі. Оце і є доброчесність.

Я не знаю, як може довести особа, яка ніколи не була на державній службі, свою доброчесність. Вона не піддавалася цим спокусам. От це моє переконання. І в мене таке відчуття, що виходячи з законодавчо визначеного розуміння доброчесності, ми зараз під доброчесність трошки підтягуємо трохи інше, якісь моральні якості, це, можливо, якась етика. Але знову я задаю питання: яка це етика, яка професійна етика якої професії. Члена ВРП? Та він ще ніколи не був членом ВРП. Бувші професії? Ну, може бути. Це...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, є етика і у адвокатів, і у прокурів. Тому є з чим порівнювати.

НОВІКОВ М.М. Я розумію. Але знову ж кажу, коли він був адвокатом і він іде далі, він підтверджує, що він дотримувався правил професійної етики адвоката. І він продовжує бути адвокатом, він може щось хоче підтвердити собі далі.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Михайло Миколайовичу.

Давайте ми...

НОВІКОВ М.М. Просто я звертаю увагу на те, що є правова визначеність, що таке доброчесність.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я хочу звернути увагу на відповідні вже поправки, ми вже прийняли в цілому в законопроекті 3711, тому ту, на мій погляд, треба бути послідовними.

Пане Денис. А потім Максим.

МАСЛОВ Д.В. Послідовними, да. Дякую. У мене теж підкреслено, тому що професія це добре, якщо є. Що просто юрист, звичайний юрист, що ми там перевірятимемо?

ГОЛОВУЮЧИЙ. А значить нічого не будемо...

МАСЛОВ Д.В. А, ну нормально. Все. Тоді класно.
Дивіться, що ще хотів сказати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, по-перше, це спецперевірка. Ну, давайте я як людина, який щойно проходив, готувався.

МАСЛОВ Д.В. Та, ну, багато, хто з нас проходив цю спецперевірку. Я теж проходив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, я розумію. Да, ви теж... Це спецперевірка. Це десять державних органів, які надають якусь інформацію. Включаючи Національне антикорупційне бюро України.

МАСЛОВ Д.В. Так тут Етична рада, справа в тому що. Там трошки інша... А коли Етична рада з міжнародними експертами, хто його знає за якими критеріями воно буде перевіряти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, там також це має базуватися, і це передбачено законом, в першу чергу на матеріалах спеціальної перевірки.

МАСЛОВ Д.В. А тут не державний орган. Тут буде оцінювати Етична рада. Взагалі не орган. Просто... Ну, шестеро людей, яких якимось чином набрали. Ну, це без жодної відповідальності, ви ж не забувайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Денис, так тоді я не буду вас перебивати...

МАСЛОВ Д.В. Вони навіть суб'єктом не є, до них позов не можна подати. Ну, все, про що ми говоримо? Тут я не на цьому хотів звернути увагу, що в них ніякої відповідальності і не орган, і все зрозуміло. Валентина Іванівна насправді дуже правильну річ підняла абсолютно. Ми так звели про те, що Верховний Суд, Верховний Суд, я скажу точно, що Верховний Суд, я впевнений, з радістю би переклав цю місію на будь-який інший суд. Чому? Тому що їм... А будуть оскаржувати. Чому будуть? Тому що коли тоді ставлять клеймо на лоба, що ти недоброчесний, якісь люди і ти відповідно є, наприклад, діючий суддя, то ти розумієш, що це будуть проблеми для тебе.

І в іншій професії так само, що ти правил адвокатської етики, наприклад, не дотримуєшся. Вони щось там встановлять, потім особа піде куди? У Верховний Суд. І тут опа, а що робити Верховному Суду, якщо в них немає критеріїв ані доброчесності? Ладно, тут ще півбіди. А професійна етика і всі інші? Чітких критеріїв немає, як вони справи будуть вирішувати.

Мені, чесно, дуже цікаво. Якщо немає конкретних критеріїв ... *(Не чути)* вирішили і як я маю розглядати справу як суддя? Яке рішення, на підставі чого визначати відповідає чи не відповідає? Я думаю, що Верховний Суд має всі такі рішення поскасовувати просто і все. Тому тут треба визначитись, що нам робити, або взагалі сказати, що це не оскаржується і Етична рада – це істина в абсолютній інстанції, або принаймні закласти таку норму, щоб зменшити, можливо, звернення до суду, що ці висновки Етичної ради жодним чином не впливають на будь-які інші притягнення до дисциплінарної відповідальності, будь-якої іншої і стягнення в межах

професійної діяльності цих людей. Інакше ми отримаємо всі скасування, інакше бути не може.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Максим, да.

ДИРДІН М.Є. Дійсно, тут є питання стосовно критеріїв і, мабуть, тут би, я зрозумів, про що ви говорите, щоб... люди будуть, але питання в тому, що кількість цих людей, які будуть звертатися до Верховного Суду України. Можливо, або зменшити ці критерії для того, щоб Верховний Суд в майбутньому міг би більш чітко визначатися щодо доброчесності і щодо етичної... критеріям, або те, що запропонував Денис Маслов щодо того, щоб в майбутньому це рішення Етичної ради не впливало на подальшу долю даних людей. Тому що дійсно, що в майбутньому хтось не пройшов, а потім вже буде, що людина вже й не людина по професійним якостям, і до неї вже можна по-іншому звертатись. Така думка є. Дійсно, тут є питання. От позиція Маслова мені подобається щодо цього рішення.

ДАНШЕВСЬКА В.І. Можливо, я повідомлю, що у нас вже є досвід, так? Перевірили прокурорів на предмет доброчесності.

_____. Це ті, хто можуть втратити роботу. Тобто там інша ситуація.

ДАНШЕВСЬКА В.І. А я про інше хочу сказати. Вони вже тепер всі у нас, так? І міжнародні організації, наприклад, вважають і доводять, що у суду немає дискреції переглядати висновок комісії на предмет доброчесності. Що оце комісія тільки знає, хто доброчесний, хто недоброчесний. А вони, звісно,

ідуть до нас і говорять: "Так мені ж не дали пояснити". Або: "Я це записав, тільки не в тій графі". То я то, то я сьо.

І суд вже прийняв рішення, зваживши там на якісь висновки, і визнав рішення цієї комісії незаконним, неправомірним, так? Міжнародні організації вже схвильовані тим, що суд зараз перегляне всю цю реформу. І такі ризики є. І постає питання: якщо у нас немає дискреції це переглядати, то що ми будемо робити, розглядаючи ці справи?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Валентина Іванівна, у вас є дискреція. Я тут повністю погоджуюсь з вашою позицією. І це та відмінність. Тобто мова йде про людей, які втратили свою роботу внаслідок цього оцінювання цими конкурсними комісіями.

ДАНШЕВСЬКА В.І. Вони не втратили, до речі. Це особа, яка не втратила. Вона оскаржила. Там же ж є акт звільнення і просто рішення комісії. І от вона оскаржує рішення комісії, вона ще не звільнена.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я розумію. Але це мова йде про діючого прокурора, а не про того, який там просто хоче податися на посаду.

ДАНШЕВСЬКА В.І. Ні, у нас є діючі члени ВРП теж.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я розумію.

_____. Так ми одні й ті ж дефініції використовуємо – добросовісність у різних законах.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ми не те обговорюємо. Питання добросовісності – це не клеймо. Питання добросовісний, недобросовісний, воно має бути обґрунтовано встановленими фактами відвідної комісії Етичної ради. Якщо

вона встановлює якісь факти, то ви їх не можете спростувати, якщо вони дійсно існують. І вони не можуть не бути покладені в інших якихось обставинах, коли буде обговорюватись, чи є такий факт, чи немає. ...*(Не чути)*

Наприклад, знову ж таки, пан Андрій, проходив питання доброчесності...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте ви не будете коментувати...

ДЕМЧЕНКО С.О. Я не коментую, я просто сам факт, фактичної нейтральності встановив відсутній...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, я думаю, що це не коректно, вам коментувати при мені...

ДЕМЧЕНКО С.О. Хорошо, не вас, іншої особи, встановлять як факт. Хто може сказати, що цей факт не застосовується іншими органами, він встановлений. Тут трошки в іншому. Ми взагалі маємо відійти від терміну "доброчесний" "недоброчесний", ми маємо просто встановити що має бути, які факти. Якщо такі факти існують, то особа не проходить, якщо таких фактів немає, тоді особа проходить, і все. Так було б правильною.

Тому що це дійсно, як клеймо: недоброчесний чи доброчесний. Це неправильно.

_____. Це велика філософська дискусія.

_____. Так, я ж про це сказав, що доброчесність ми використовуємо одну і ту саму дефініцію в Законі "Про судоустрій і статус суддів"... Ну, реально.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте будемо послідовними, ми вже прийняли 3711. Дякую, Сергію.

Сергій Владиславович, потім Олег Анатолійович.

СОБОЛЄВ С.В. Два питання по доброчесності. Добре, особу визнали недоброчесною. Вона далі має право обіймати ту посаду, якщо він діючий, той хто претендує? Це перше питання. Якщо воно не буде врегульовано, на мій погляд, це тоді тягне за собою заборону на професію для такої особи.

А друге питання. Добре, в суді особа довела, що він доброчесний. Це означає, що конкурс скасовується? Це означає, що він має право далі попасти серед тих, хто далі може подаватися? Тут мені здається, що тут повинна бути чітка дефініція.

Розумієте, доброчесність – це така річ, от, коли кажуть про факти, які факти? Це кримінальний злочин? Тоді це недоброчесність, ми абсолютно про різні речі кажемо. Тоді тут абсолютно зрозуміло це. Але доброчесність, ми ж відчуваємо, бачите, навіть той критерій, який в Законі "Про державну службу", він такий, його ухопити і сказати, що це тягне за собою наслідок порушення закону. Ясно, що ні. Але сам факт, що людина працює для себе, а не для держави, розумієте.

Тому я кажу, нам треба або вже іти далі і чітко встановити, що якщо це стосується доброчесності, ну, особа далі працює на своїй посаді, якщо це діюча особа. Бо це стосується такої дефініції, яка не є підставою для звільнення її з цієї посади.

А друге. Що робити, якщо я кажу, він таки пішов в суд? Суд заявив, ні, він доброчесний, а його на підставі цього не допустили. Що тоді?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олег Анатолійович, будь ласка.

МАКАРОВ О.А. Коли ще перша збиралася Вища кваліфікаційна комісія суддів, ну, після реформи, то я неодноразово казав і публічно, що оці

всі конкурсні комісії вони мають право на суб'єктивну думку, на оціночну думку. Для того ми цю комісію і збираємо, щоб вона висловила свою оціночну суб'єктивну думку. А не критерії, покажи мені, де є недоброчесні.

Якщо щодо кандидата є сумніви, то він не визнається недоброчесним. Ми кажемо, у Етичної ради, у конкурсної комісії, кого ми там вважаємо, є сумніви, тому ми не рекомендуємо.

_____. *(Не чути)*

МАКАРОВ О.А. Послухайте. Тому ви ж любите всі комітетські правки на нову редакцію до другого читання шукати. То тут якраз запрошується комітетська правка з термінологією. Що просто не отримав рекомендацію, не отримав рекомендацію Етичної ради. Це інша ситуація ніж визнаний недоброчесним.

Тобто, ну, людина, не знаю, він адвокат, він три рази на рік їздить в Крим, і він чесно каже, у мене там кохана живе. Значить, він у нас що, не доброчесний? Ну, ми його не хочемо рекомендувати у Вищу раду правосуддя, чомусь. Тому вважаємо, що от якось так нам незручно буде.

Або суддя, наприклад, здійснив якийсь адмінпорушення і воно не потягнуло на звільнення. Він отримав інші заходи впливу. Догана є, я вже не пам'ятаю, що там є, зменшення зарплати і таке інше. Тобто у нього цілий букет оцих от заходів, але він не потягнув на звільнення. Ми не можемо сказати, що він недоброчесний, ми просто кажемо, що ми рекомендацію таку людині на посаду не даємо, да.

Інший випадок, коли у нас людина займає конституційну посаду, і в антикорупційних органів на нього нічого немає, а ми кажемо, що він недоброчесний. І він каже, так, а де ваші докази? Вони кажуть, немає, у нас є сумніви. Ну, так це ж інший підхід. Він тоді повинен сказати, так давайте якісь докази тоді і тоді давайте процедуру вашого визнання мене недоброчесним і відповідно звільнення. І тут, мабуть, доречно подавати до

Верховного Суду. І оцю архітектуру, яку зараз набудували в "Перехідних положеннях", вже тоді розбирати в Верховному Суді. А може і в конституційному, не знаю. І таке право має бути.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олег Анатолійович.

Денис Маслов. Потім Павло Павліш.

МАСЛОВ Д.В. Давайте как-то перепишемо, що не просто доброчесність, а доброчесність для цілей цього закону, наприклад. Щоби не використовувати одну і ту саму дефініцію, бо буде біда. Ну, потім у Верховного Суду. Нам то все одно як би то, ну, прийняли і прийняли. А от Верховний Суд потім буде з цим розбиратися.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, це може і Етична рада в принципі саме таким чином і приймати рішення, тому що їхня внутрішня процедура буде прийматися Етичною радою. Я думаю, що це буде дійсно коректно, що...

МАСЛОВ Д.В. Так, якщо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, ми не можемо... Ну, як це буде виглядати "доброчесність для цілей цього закону"? Ну, я перепрошую...

МАСЛОВ Д.В. А що робити, якщо ми таке придумали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Денис, я не підтримую цього.

МАСЛОВ Д.В. А що робити, якщо в різних законах одна і та сама дефініція буде, от доброчесність. Ми ж взяли критерієм доброчесності ...*(Не*

чути), точно така ж сама в Законі "Про судоустрій і статус суддів". Так це одне і те саме чи ні, скажіть?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вони ідентичні.

МАСЛОВ Д.В. Так якщо вони ідентичні, все, тут недоброчесний, то до побачення тоді в розумінні, що ти суддя теж недоброчесний.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все одно це різні ...*(Не чути)*, вони автоматичне не є...

Павло Васильович, будь ласка.

ПАВЛІШ П.В. Ну, дійсно, це питання ми обговорювали дуже довго і багато, ще коли Закон 3711-д опрацьовували, і питання по доброчесності там так само стояло.

І хочу одне зазначити, що тоді, я пам'ятаю, були такі пропозиції щодо того, щоб не висловлювати термін "недоброчесний", а висловлювати термін "найбільш доброчесний". Тобто є кандидати, 10, 20, 30 кандидатів, 50 кандидатів, вони всі можуть бути доброчесними або хтось із них, а є хтось з них найбільш доброчесний, який потім попадає в цей вже список, який іде кандидатом до ВРП. І тоді...

_____. ... *(Не чути)* відсіяти, от скільки нам дали, нам надали 100 і ми можемо 99 віддати, то ми не найбільш доброчесні. Ми відсіємо одного недоброчесного, який ... *(Не чути)*

(Загальна дискусія)

_____. Пане Олеже, скажіть мені на питання відповідь.

_____. Але це не зачіпає саму, знаєте, не зачіпає внутрішні якісь психологічні фактори самої особи.

_____. Паша, чому, мені скажіть, чому політична не нейтральна особа є недоброчесною? Чому?

_____. Тому що люди хабарні.

_____. Політична не нейтральна особа?

_____. Чому, ні?

_____. Ні, так може бути хабарником будь-хто, це не питання нейтральності політичної чи...

_____. Давати хабарі, носити хабарі, передавати хабарі...

_____. Ні, ви ж розумієте, ви просто взяли цей термін доброчесності і його настільки розтягли, як резину, і туди засунули будь-що, в тому числі і політичну нейтральність.

_____. Це вже інший оціночний...

_____. Я прошу, конкурс до САП, це ознака недоброчесності. Що? Політична нейтральність.

ДАНІШЕВСЬКА В.І. Я би хотіла, можливо, сказати про те, що, погоджуючись з тим, що вже цю доброчесність з усіх законів не викинеш, вона вже пронизана. Але головне не в тому, за якими критеріями особи, яким ми довіряємо, яких ми визначили для того, щоб вони суб'єктивно оцінили, за

якими вони критеріями, як вони дійдуть цього висновку, це не є так важливо, бо ми вже їм довірили, і хай вони визначають уже тих, кого вони вважають такими, що підходять для такої роботи.

Тут, можливо, ми в цих правках через те, яке рішення приймає ця комісія, що вона пише в своєму рішенні. От в законі пише, що "за результатами цієї перевірки комісія приймає рішення". Яке? І ми можемо написати: щодо надання рекомендації. І тоді рішень про недоброчесність, рішень про доброчесність не буде, це буде такий проміжний етап як вони визначаються, а вони дають рекомендації.

От хто отримав рекомендацію, той кращий. І це в будь-яких процедурах. У нас, здається, десь в науці є такі підходи до призначень, де людина має отримати рекомендацію якоїсь спільноти. От отримала рекомендацію і пішла далі, не отримала – не пішла.

То, можливо, ми через такий підхід вийдемо з цієї ситуації.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Валентина Іванівна, тому і залишив підкомітет цю назву "рекомендація".

Ви бачили, колега Анастасія Радіна, вона пропонувала "подання". Це дещо все ж таки різкіше. Рекомендація є рекомендацією.

Шановні колеги, я пропоную переходити до голосування, тому що ми зараз просто вже втратимо кворум.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, зараз хтось повернеться, а хтось знову піде.

Шановні колеги, я ставлю на голосування з урахуванням нашу таблицю. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя та діяльності дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя (реєстраційний номер

5068), поданий Президентом України, прийняти в другому читанні та в цілому в редакції, запропонованій комітетом.

В цьому висновку є вже декілька правок комітетських, вам вони були роздані, я маю на увазі цей висновок.

Прийняти в другому читанні та в цілому в редакції, запропонованій комітетом, а також у разі прийняття законопроекту як закону доручити комітету разом з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України здійснити редакційне та техніко-юридичне доопрацювання його тексту.

Доповідачем від комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову комітету Костіна Андрія Євгеновича.

Приймаємо це в тому числі з тими питаннями, які ми або консенсусом, або голосуванням вирішили на сьогоднішньому засіданні комітету. Прошу голосувати, підтримати це рішення.

Хто – за? 10? 10. Хто – проти? Утримався? 2.

Шановні колеги, дякую всім за роботу. Оголошую засідання комітету закритим. Перепрошую за те, що було це так довго.